

WYKONAWCA:

Zarząd Powiatu Łosickiego
ul. Piłsudskiego 6
08 – 200 Łosice

WYKONAWCA:

„EKO-BIT” Ochrona Środowiska i Informatyka
Miroslaw Osowiecki
ul. Gen. J. Sowińskiego 28B/ 35
07 – 202 Wyszków

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projektu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŁOSICKIEGO NA LATA 2013 – 2016 Z PERSPEKTYWĄ DO 2020 ROKU

Łosice, 2013 r.

SPIS TREŚCI:

<i>Rozdział 1. Wprowadzenie</i>	<i>2</i>
<i>Rozdział 2. Zawartość, główne cele oraz powiązania Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego z innymi dokumentami</i>	<i>3</i>
<i>Rozdział 2.1. Zawartość i główne cele projektowanego dokumentu.....</i>	<i>3</i>
<i>Rozdział 2.2. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami o charakterze strategicznym</i>	<i>5</i>
<i>Rozdział 3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu</i>	<i>10</i>
<i>Rozdział 4. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy oraz braki wiedzy utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu.....</i>	<i>12</i>
<i>Rozdział 5. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego Programu ochrony środowiska</i>	<i>14</i>
<i>Rozdział 6. Możliwe transgeniczne oddziaływanie na środowiska.....</i>	<i>15</i>
<i>Rozdział 7. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu</i>	<i>16</i>
<i>Rozdział 7.1. Istniejący stan środowiska na terenie powiatu łosickiego</i>	<i>16</i>
<i>Rozdział 7.2. Potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji Programu</i>	<i>30</i>
<i>Rozdział 8. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem .</i>	<i>35</i>
<i>Rozdział 9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu</i>	<i>36</i>
<i>Rozdział 10. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000 oraz integralność tych obszarów, a także na środowisko.....</i>	<i>39</i>
<i>Rozdział 11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie oraz ograniczanie prawdopodobnych negatywnych oddziaływań środowisko</i>	<i>66</i>
<i>Rozdział 12. Opis rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie Programu</i>	<i>67</i>
<i>Rozdział 13. Materiały źródłowe</i>	<i>68</i>
<i>Rozdział 14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....</i>	<i>70</i>

Rozdział 1. Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.*, zwanego w dalszej części dokumentu *Programem*.

Konieczność sporządzenia przedmiotowej prognozy wynika z zapisów *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. nr 199, poz. 1227 ze zm.). Głównym celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska (zarówno pozytywnych jak i negatywnych), jakie związane mogą być z realizacją ustaleń *Programu*.

Zgodnie z wymogami określonymi w art. 51 cytowanej powyżej *ustawy*, prognoza powinna zawierać:

- 1) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- 2) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- 3) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- 4) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- 5) opis istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- 6) opis stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- 7) przedstawienie istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- 8) informacje na temat celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz opis, w jaki sposób zostały one uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- 9) informacje na temat przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych, chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz ich integralność, a także na środowisko,
- 10) opis rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji

projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

- 11) opis rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych,
- 12) opis napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- 13) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Zarówno charakter, jak i zakres niniejszego opracowania odpowiada powyższym wymaganiom. Prognoza oddziaływania na środowisko, powinna również uwzględnić informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla przyjętych dokumentów powiązanych z projektem dokumentu. W ramach prowadzenia prac nad opracowaniem projektu *Programu* wystąpiono do właściwych organów z prośbą o określenie zakresu oraz stopnia szczegółowości informacji wymaganych do ujęcia w *Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu ww. Programu*. Wersja końcowa *Prognozy* zostanie opracowana po zakończeniu procesu konsultacji społecznych i uzyskaniu opinii stosownych organów.

Rozdział 2. Zawartość, główne cele oraz powiązania Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego z innymi dokumentami

Rozdział 2.1. Zawartość i główne cele projektowanego dokumentu

Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r. jest trzecim programem ochrony środowiska, jaki został opracowany dla powiatu łosickiego. Niniejszy dokument podzielono na cztery główne rozdziały:

Rozdział I – Wprowadzenie

Rozdział II – Stan aktualny

Rozdział III – Strategia działania

Rozdział IV – Realizacja założeń programowych

Biorąc pod uwagę zapisy dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych, nadrzędnym celem polityki ekologicznej powiatu łosickiego jest:

Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu łosickiego z poszanowaniem walorów przyrodniczych oraz z uwzględnieniem poprawy jakości środowiska

Podstawowymi kryteriami, branymi pod uwagę przy definiowaniu priorytetów ekologicznych dla powiatu, poza zapisami przytoczonych w dokumentach wyższego rzędu, były:

- wymogi wynikające z najważniejszych ustaw z zakresu szeroko pojmowanej ochrony środowiska,
- dysproporcja pomiędzy stanem wymaganym a aktualnym,
- ponadlokalny wymiar działania,
- możliwość uzyskania wielokrotnej korzyści,
- możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego.

Uwzględniając aktualne uwarunkowania środowiskowe oraz społeczno – gospodarcze powiatu określono następujące priorytety Programu:

PRIORYTET I – ograniczenie emisji substancji i energii do środowiska:

Cele średniookresowe:

- I.1. Poprawa jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu do 2020 r.
- I.2. Poprawa jakości wód.
- I.3. Racjonalna gospodarka odpadami.
- I.4. Ochrona powierzchni ziemi.
- I.5. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.

PRIORYTET II – racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska:

Cele średniookresowe:

- II.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.
- II.2. Zrównoważone wykorzystanie energii.
- II.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

PRIORYTET III – ochrona przyrody:

Cele średniookresowe:

- III.1. Ochrona walorów przyrodniczych.
- III.2. Zwiększenie lesistości.
- III.3. Ochrona lasów, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej.

PRIORYTET IV – poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego powiatu:

Cele średniookresowe:

- IV.1. Transport substancji niebezpiecznych.
- IV.2. Przeciwdziałanie poważnym awariom.
- IV.3. Ochrona przed powodzią i suszą.
- IV.4. Ochrona przed osuwiskami.

IV.5. Ochrona przeciwpożarowa.

PRIORYTET V – podnoszenie świadomości ekologicznej lokalnego społeczeństwa:

Cele średniookresowe:

V.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

Rozdział 2.2. Powiązania projektowanego dokumentu z innymi dokumentami o charakterze strategicznym

Program ochrony środowiska dla powiatu łosickiego powiązany jest z następującymi dokumentami strategicznymi, zarówno o charakterze krajowym, regionalnym, jak i powiatowym:

- *Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016,*
- *Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015,*
- *Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Program działań na lata 2007 – 2013,*
- *Krajowy program zwiększenia lesistości,*
- *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,*
- *Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014,*
- *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032,*
- *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020,*
- *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,*
- *Program zwiększenia lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020,*
- *Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego,*
- *Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego,*
- *Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.*

Aspekty środowiskowe i uwarunkowania wynikające z niżej wymienionych dokumentów, głównie mające swoje odniesienie przy wykonywaniu zadań na poziomie województwa, znalazły odzwierciedlenie przy formułowaniu celów, priorytetów i kierunków działań analizowanego *Programu*. Poniżej krótko scharakteryzowano (w kontekście powiązań z analizowanym dokumentem) główne dokumenty strategiczne.

Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016

Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP) stanowi dokument określający, na podstawie aktualnego stanu środowiska, priorytety ekologiczne oraz wskazujący kierunki działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju. Główne pola działania to: *ochrona zasobów naturalnych oraz poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.*

Ze względu na charakter dokumentu wskazane cele i założenia są uniwersalne dla wszystkich regionów Polski. Dlatego też w programach ochrony środowiska doprecyzowuje się przesłanki i wytyczne PEP, zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami danego regionu.

Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015

Celem *Strategii* jest polepszenie jakości życia mieszkańców Polski. Jednym z pięciu priorytetów *Strategii* jest poprawa infrastruktury technicznej i społecznej. W ramach tego priorytetu wskazuje się na konieczność realizacji inwestycji z zakresu ochrony środowiska służących ochronie zasobów wodnych, poprawie czystości wód i powietrza, zapewniających oszczędność energii i zabezpieczających przed katastrofami naturalnymi.

Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Program działań na lata 2007 – 2013

Głównym celem strategii jest zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jej organizacji, z uwzględnieniem potrzeb rozwoju społeczno – gospodarczego oraz konieczności zapewnienia odpowiednich warunków życia i rozwoju społeczeństwa. Odbywa się to poprzez:

- realizację polityki regionalnej zgodnej z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- zwiększenie powierzchni i liczby terenów chronionych,
- zwiększenie różnorodności biologicznej kompleksów leśnych,
- zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- wzmocnienie merytoryczne i organizacyjne służb ochrony przyrody na poziomie regionalnym i lokalnym.

Krajowy program zwiększania lesistości

Krajowy program zwiększania lesistości jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju, którego głównym założeniem jest zwiększenie powierzchni zalesionych, przy założeniu, że szczególną funkcją zalesień będzie odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrodniczych, zwiększenie ich biologicznej aktywności i bioróżnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem

programu jest także ochrona i wzmacnianie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Program ten jest podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG (dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych). Jego celem jest identyfikacja faktycznych potrzeb w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregowanie ich realizacji w taki sposób, aby Polska mogła wypełnić zobowiązania traktatowe.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014

Program ten został opracowany zgodnie z dyrektywą ramową w sprawie odpadów 2008/98/WE. Dokument obejmuje pełny zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób zapewniający ochronę środowiska, uwzględniając obecne i przyszłe możliwości oraz uwarunkowania ekonomiczne. Celem KPGO 2014 jest dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane będą zasady gospodarki odpadami, a w szczególności zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania, czyli na początku zapobieganiu powstawaniu odpadów, następnie kolejno przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie i składowanie.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032

Głównym celem programu jest sukcesywne oczyszczanie kraju z azbestu do roku 2032, poprzez realizację niżej wymienionych założeń:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- 2) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020

Dokumentem nadrzędnym wytyczającym cele i kierunki działań m. in. w zakresie polityki ekologicznej (ochrony środowiska) województwa mazowieckiego jest *Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020*.

Nadrzędnym celem rozwoju Mazowsza jest *wzrost konkurencyjności gospodarki i równoważenie rozwoju społeczno – gospodarczego w regionie jako podstawę poprawy jakości życia mieszkańców*. Realizacja tego celu będzie możliwa poprzez następujące trzy cele strategiczne:

- Budowa społeczeństwa informacyjnego i poprawa jakości życia mieszkańców województwa,
- Zwiększanie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym,

- Poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego jest drugim podstawowym dokumentem wyznaczającym cele i kierunki rozwoju regionu – w układzie przestrzennym. Zgodnie z założeniami PZPWM priorytetowym celem polityki przestrzennej Mazowsza jest stwarzanie warunków do osiągnięcia spójności terytorialnej oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju województwa mazowieckiego, jak również do poprawy warunków życia mieszkańców oraz zwiększenia konkurencyjności regionu.

Uwarunkowania wynikające z PZPWM dotyczą głównie trzech kierunków wojewódzkiej polityki przestrzennej, do których należy:

- *Poprawa warunków funkcjonowania środowiska przyrodniczego* (w odniesieniu do dwóch stref jakości środowiska: ochrony walorów przyrodniczych i poprawy standardów środowiska),
- *Przeciwdziałanie największym zagrożeniom* (m.in. zagrożenia powodzią i zapewnienie przepływu wielkich wód, przewożenie materiałów niebezpiecznych),
- *Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury technicznej* (m.in. systemy wodociągowo-kanalizacyjne, inwestycje w odnawialne źródła energii).

Program zwiększania lesistości dla województwa mazowieckiego do roku 2020

Program stanowi cenny materiał wyjściowy do rozpoznania uwarunkowań przyrodniczych i społeczno – gospodarczych, nakreśla docelową wizję systemu obszarów leśnych regionu, a także wskazuje konkretną przestrzeń, w obrębie której samorządy gminne mogłyby i powinny rozważyć zmiany przeznaczenia gruntów w tym kierunku. Program zwiększania lesistości jest pierwszym opracowaniem w tym zakresie w Województwie Mazowieckim. Opracowanie takiego programu na szczeblu wojewódzkim i jego wdrożenie przyczyni się do osiągnięcia wskaźnika lesistości Mazowsza do ok. 25% w 2020 r.

Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego

Program przedstawia wielopłaszczyznowe uwarunkowania dla rozwoju małej retencji, zawiera zestawienia danych o istniejących i planowanych obiektach służących retencji wodnej, a także systemach melioracyjnych i mokradłach.

Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego

Program stanowi istotny materiał wyjściowy do sporządzania założeń dla gminnych planów zapotrzebowania w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, do czego zobowiązuje prawo energetyczne.

Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego ma lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.

W Programie określono szereg zadań o charakterze priorytetowym do zrealizowania do roku 2018. Na podstawie analizy stanu aktualnego i uwarunkowań wynikających z dokumentów programowych dotyczących ochrony środowiska, w tym raportów z realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska województwa mazowieckiego, wyznaczonych zostało pięć obszarów priorytetowych dla Mazowsza:

- I. Poprawa jakości środowiska*
 - II. Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych*
 - III. Ochrona przyrody*
 - IV. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego*
 - V. Edukacja ekologiczna społeczeństwa*
- oraz obszar działań dotyczący *Zagadnień systemowych*.

Wymienione obszary wskazują w jakim zakresie należy zintensyfikować działania, aby osiągnąć zakładane cele środowiskowe, a tym samym poprawić jakość życia mieszkańców Mazowsza.

Plan rozwoju lokalnego powiatu łosickiego

Na poziomie powiatu cele dotyczące szeroko pojętej ochrony środowiska zostały sformułowane w „Planie rozwoju lokalnego powiatu łosickiego” (załącznik do Uchwały Rady Powiatu Łosickiego Nr XVII/ 99/ 04 z dnia 16 sierpnia 2004 r.) w sposób następujący:

Priorytet 5. Ochrona i promocja dóbr środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego

Cel 1. Poprawa jakości wód powierzchniowych.

Cel 2. Zachowanie oraz podwyższenie walorów krajobrazu.

Cel 3. Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Rozdział 3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Dokumenty programowe Unii Europejskiej, które wprowadzają koncepcję trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasady ochrony środowiska do polityk krajowych to m.in.:

- **Strategia Lizbońska – droga do sukcesu zjednoczonej Europy** powstała w 2000 r. i stawia sobie za cel doprowadzenie zjednoczonej Europy do sukcesu gospodarczego, poprzez stworzenie na jej terenie najbardziej dynamicznego i konkurencyjnego regionu gospodarczego. Strategia opiera się na czterech głównych filarach: innowacyjności, liberalizacji, przedsiębiorczości i spójności społecznej,
- **Zrównoważona Europa dla lepszego świata - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej, tzw. strategia z Goeteborga.** W 2001 r. założenia lizbońskie zostały uzupełnione o elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju w kontekście rozwoju społeczno - gospodarczego. Cele strategiczne Strategii to: ograniczenie zmian klimatycznych i wzrost znaczenia „zielonej” energii, wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, usprawnienie systemu transportowego i gospodarowania przestrzenią, gospodarowanie zasobami naturalnymi w sposób odpowiedzialny,
- **Szósty program działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie środowiska Środowisko 2010 – nasza przyszłość, nasz wybór** wyznacza cele polityki ekologicznej UE i program działań do 2010 roku. Eksponuje kwestie zmian klimatycznych, zmian środowiska naturalnego, ochrony różnorodności biologicznej, ochrony zdrowia, wykorzystanie zasobów naturalnych, zagospodarowania odpadów. Zgodnie z założeniami Szóstego Programu Działań realizacja zasady zrównoważonego rozwoju osiągnięta zostanie poprzez poprawę stanu środowiska i jakości życia obywateli UE. W ramach programu realizowanych jest 7 strategii tematycznych: użytkowania zasobów naturalnych, zapobiegania wytwarzania odpadów, czyste powietrze dla Europy, środowiska miejskiego, ochrony gleb, zrównoważonego użytkowania pestycydów i zachowania środowiska morskiego.

Zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska wynikają także z ratyfikowanych konwencji międzynarodowych, takich jak:

- **Konwencja Ramsarska o obszarach wodno błotnych sporządzona (1971)** zobowiązująca strony Konwencji do ochrony obszarów wodno – błotnych oraz migrującego ptactwa wodnego,
- **Konwencja w Brnie o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (1979)**, która ma na celu ochronę gatunków dzikiej fauny i flory oraz ich siedlisk

naturalnych, zwłaszcza tych gatunków i siedlisk, których ochrona wymaga współdziałania kilku państw, oraz wspieranie współdziałania w tym zakresie,

- **Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt sporządzoną w Bonn (1979)**, która zobowiązuje strony do ochrony gatunków zwierząt wędrownych,
- **Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Nowego Yorku (1992)**, której podstawowym celem jest doprowadzenie do ustabilizowania koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który zapobiegłby niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny,
- **Konwencja o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro (1992)**, której celem jest ochrona różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych,
- **Protokół z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (1997)**, który zobowiązuje strony do ilościowo określonego ograniczenia i redukcji emisji gazów cieplarnianych w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Cele przedstawione w powyższych dokumentach stanowią podstawę rozwiązań prawnych obowiązujących w Polsce, a wskazane tam zobowiązania zostały ujęte do realizacji w krajowych dokumentach programowych w zakresie ochrony środowiska.

Określone w projekcie *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* cele powiatowej polityki ekologicznej wskazują wysoką korelację z zagadnieniami uwzględnionymi w powyższych dokumentach strategicznych, choć zostały one sformułowane w sposób uwzględniający poziom zarządzania (lokalny), posiadane kompetencje prawne, możliwości finansowe oraz uwarunkowania przyrodnicze i potrzeby infrastrukturalne na terenie gminy.

Cele szczegółowe i działania wyznaczone w projekcie *Programu* realizują cele środowiskowe ujęte w dokumentach strategicznych. Nie stwierdzono także, aby były one sprzeczne z celami w zakresie ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu krajowym.

Rozdział 4. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy oraz braki wiedzy utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu

Ocenę oddziaływania na środowisko dla projektu *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego* przeprowadzono według następującego schematu:

- określono zagadnienia wchodzące w skład oceny oddziaływania na środowisko,
- dokonano identyfikacji stanu elementów środowiska, potencjalnie wrażliwych na zmiany w wyniku realizacji założeń *Programu*,
- dokonano identyfikacji kierunków działań, które mogą wpłynąć na stan środowiska,
- sporządzenie matrycy przedstawiającej obszary zależności w rozbiciu na poszczególne jego komponenty,
- dokonano analizy rozwiązań alternatywnych.

Prognoza oddziaływania na środowisko została przeprowadzona równoległe z opracowywaniem dokumentu podstawowego. Dało to możliwość uwzględnienia wniosków wynikających z predykcji skutków przed zakończeniem prac nad dokumentem. Niniejsza prognoza dotyczy projektu dokumentu, który podlega procedurze dyskusji publicznej i wnioski z tej dyskusji, uwzględnione zostaną w końcowej wersji tego dokumentu.

Celem przeprowadzonej analizy była ocena czy i w jaki sposób zadania ujęte w ramach priorytetów *Programu* mogą oddziaływać na środowisko.

W pierwszej kolejności przeprowadzona została analiza czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w *Programie* będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach strategicznych odnoszących się do problematyki środowiska i zrównoważonego rozwoju zarówno na szczeblu międzynarodowym, jak i krajowym.

Na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska w gminie zdefiniowano główne problemy w zakresie ochrony środowiska. Następnie dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych zadań. Na tym etapie posłużono się macierzą relacyjną elementów środowiska i zadań inwestycyjnych, przedstawiającą w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie na środowisko. Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów: *ludzie, przyroda, zwierzęta i rośliny, wody, powietrze atmosferyczne, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat oraz zabytki*.

Ustalono czy występuje jakiegokolwiek oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, krótkoterminowe, długoterminowe, stałe czy chwilowe pomiędzy zadaniem a danym elementem

środowiska. Określono czy oddziaływanie to może być negatywne (-), pozytywne (+) czy obojętne (0). W niektórych przypadkach oddziaływanie w zależności od aspektu jaki się rozważa może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny (-/+) wpływ na dany element środowiska. Ze względu na brak szczegółów co do sposobu realizacji poszczególnych zadań w prognozie zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań.

Podstawową trudnością w sporządzaniu prognozy jest ogólny charakter projektu Programu, co sprawia, że sformułowania prognozy zawarte w macierzy często mają charakter warunkowy i mogą być zmienne w zależności od warunków realizacji przedsięwzięcia. Na etapie niniejszej Prognozy nie istnieje możliwość przedstawienia szczegółowych informacji na temat charakteru oraz skali potencjalnych oddziaływań, a także wzajemnych interakcji pomiędzy elementami środowiska objętymi oddziaływaniami powstającymi w efekcie realizacji projektowanych przedsięwzięć.

Nie znając zakresu i lokalizacji koniecznych do wykonania w ramach konkretnych działań inwestycji, nie można dokonać konkretnej i szczegółowej oceny oddziaływania. Dlatego też należy zakładać, że wszelkie sformułowane wnioski odnośnie możliwości wystąpienia możliwego negatywnego oddziaływania, powinny być zweryfikowane na etapie wykonywania szczegółowych analiz np. na etapie przygotowywania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji środowiskowych dla poszczególnych działań inwestycyjnych.

Podstawową trudnością wynikającą z niedostatków wiedzy, jaką napotkano w trakcie opracowania niniejszego dokumentu jest brak danych dotyczących jakości wybranych elementów środowiska, np. wód podziemnych, gleb, klimatu akustycznego, powietrza atmosferycznego. Ponadto szczegółowych dokumentów określających zasady gospodarowania środowiskiem oraz ochrony na obszarach NATURA 2000 – w przypadku niektórych działań rodzi ryzyko wystąpienia konfliktów na tle ekologicznym.

Rozdział 5. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego Programu ochrony środowiska

Projekt *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego* określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. Zaproponowano wskaźniki, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Dla każdego wskaźnika określono także źródło pozyskiwania danych do weryfikacji, co znacznie ułatwi ich uzyskanie. Ocena realizacji *Programu* na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata. W ramach prac nad prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w *Programie* propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku jego realizacji.

W poniższej tabeli nr 1 zaproponowano wskaźniki monitoringu *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego*.

Tabela nr 1. Wskaźniki monitoringu dla Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 roku

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Źródło informacji o mierniku
Wskaźniki ekologiczne				
1.	Długość sieci wodociągowej na terenie powiatu (bez przyłączy)	km	611,0	gmina
2.	Liczba przyłączy wodociągowych	szt.	8.633	gmina
3.	Liczba mieszkańców obsługiwanych przez sieć wodociągową	szt.	28.346	gmina
5.	Długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu	km	170,83	gmina
6.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.	3.264	gmina
7.	Liczba mieszkańców obsługiwanych przez sieć kanalizacyjną	szt.	12.451	gmina
8.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	szt.	9	gmina
9.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	431	gmina
10.	Ogólna powierzchnia terenów leśnych	ha	16.508	nadleśnictwo, gmina, powiat
11.	Powierzchnia terenów leśnych na 1 mieszkańca	ha/ osobę	0,5	nadleśnictwo, gmina
12.	Powierzchnia obszarów NATURA 2000*	ha	11.379,8	Wojewódzki konserwator przyrody, gmina
13.	Powierzchnia parków krajobrazowych	ha	15.427,0	
14.	Powierzchnia rezerwatów przyrody	ha	132,25	
15.	Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu	ha	310,0	
16.	Powierzchnia użytków ekologicznych	ha	77,84	
17.	Liczba pomników przyrody	szt.	83	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Źródło informacji o mierniku
Mierniki społeczne				
18.	Stopień uspołecznienia procesów decyzyjnych (interwencje)	ilość	1	gmina
19.	Akcje informacyjno – edukacyjnych	ilość	5	gmina

Źródło: dane Urzędów Gmin na dzień 31 grudnia 2012 r.

* - podana powierzchnia nie uwzględnia nakładania się obszarów (np. Doliny Dolnego Bugu i Ostoi Nadbużańskiej)

Informacje o postępach w realizacji *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego*, uzyskiwane w trakcie monitoringu, pozwolą na uzyskanie:

- pozytywnego nastawienia do podejmowanych i realizowanych zadań przez lokalną społeczność,
- aktywizację mieszkańców przy dalszym wdrażaniu *Programu*,
- bieżącą ocenę przeszkód i słabych stron przy realizacji przyjętych zadań,
- możliwość bieżącej korekty przyjętych priorytetów w wyniku zmian zachodzących wewnątrz i na zewnątrz powiatu.

Rozdział 6. Możliwe transgraniczne oddziaływanie na środowiska

Ze względu na lokalizację powiatu łosickiego nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań o charakterze transgranicznym.

Projekt *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* nie przewiduje realizacji zadań mogących mieć wpływ na transgraniczne oddziaływanie na środowisko. W ramach priorytetów zawartych w projekcie *Programu* realizowane będą przedsięwzięcia o stosunkowo małej skali. Ich wpływ na środowisko, w większości ograniczy się do oddziaływania o zasięgu lokalnym.

Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja zadań ujętych w projekcie *Programu* nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Rozdział 7. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Rozdział 7.1. Istniejący stan środowiska na terenie powiatu łosickiego

Powiat łosicki jest powiatem typowo rolniczym, na strukturę przestrzenną, którego składają się obszary zurbanizowane miasta Łosice oraz tereny wiejskie zróżnicowane pod względem zasobów i wyposażenia. Sieć osadnicza ma w głównej mierze układ pasmowo – koncentryczny z wykształconym ośrodkiem regionalnym, jaki stanowi miasto Łosice.

Główne źródła zanieczyszczenia wód powierzchniowych na terenie powiatu łosickiego stanowią: *ścieki komunalne i przemysłowe, spływy powierzchniowe z terenów rolniczych* (zawierające nawozy mineralne i organiczne oraz środki ochrony roślin) oraz *terenów komunikacyjnych, nielegalne zrzuty nieoczyszczonych ścieków oraz wody opadowe* (wprowadzające do wód zanieczyszczenia przemysłowe z atmosfery oraz spływające z terenów zurbanizowanych), a także *naturalne procesy hydrogeochemiczne w dolinach rzek* (np. rozkładu materii organicznej, wietrzenia skał podłoża geologicznego).

Przy rozpatrywaniu stanu czystości wód rzeki Bug istotne znaczenie ma wpływ transgranicznego transportu zanieczyszczeń, pochodzących z powiatów przez które ta rzeka przepływa. Głównymi źródłami zanieczyszczenia są miasta: Strzyżów, Włodawa, Drohiczyn. Rzekami, które doprowadzają do Bugu znaczne ładunki zanieczyszczeń są: Huczwa, Uherka odprowadzająca ścieki z Chełmna, Toczna oraz Cetynia niosąca ścieki z Sokołowa Podlaskiego.

Ponadto na długim odcinku Bug jest rzeką graniczną i stanowi odbiornik dużych ilości, wysoko obciążonych ścieków z Ukrainy. Bezpośrednio do rzeki Bug bądź do jej dopływów spływają ścieki z okręgu przemysłowego z wieloma kopalniami i zakładami przemysłowymi, co powoduje, że wody Bugu dopływają do granic Polski już znacznie zanieczyszczone.

Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest obecnie w jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCW), z których każda oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro, sztuczny zbiornik wodny, strumień, rzeka lub ich części.

W poniższych tabelach nr 2 i nr 3 przedstawiono wyniki ostatnich dostępnych badań monitoringowych dla jednolitych części wód powierzchniowych, w punktach pomiarowych położonych na terenie powiatu łosickiego bądź w jego najbliższym sąsiedztwie.

Tabela nr 2. Zestawienie ocen jednolitych części wód powierzchniowych w latach 2008 – 2011

Kod jednolitej części wód	Nazwa części wód	Nazwa punktu pomiarowo – kontrolnego	Km	Ocena – elementy biologiczne *	Ocena – elementy fizykochemiczne *	Ocena – substancje szczególnie szkodliwe *	Ocena – elementy hydromorfologiczne *	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny *	Stan ogólny wód
2008 r.										
PLRW20002126699	Bug od granicy RP w Niemirowie do ujścia	Kózki; Frankopol	191,4/ 163,2	4	3	1	0	słaby	1	zły
2009 r.										
PLRW20002126699	Bug od granicy RP w Niemirowie do ujścia	Frankopol	163,2	4	stan poniżej dobrego	0	-	słaby	0	zły
2010 r.										
PLRW200021266559	Bug od granicy RP w Niemirowie do Kamianki	Kózki	191,4	-	-	-	-	-	PSD	-
2011 r.										
PLRW200021266559	Bug od granicy RP w Niemirowie do Kamianki	Kózki	191,4	5	PSD	-	1	zły	PSD	-

PSD – poniżej stanu/ potencjału dobrego

Źródło: *Monitoring rzek w 2008 r., Monitoring rzek w 2009 r., Monitoring rzek w 2010 r., Monitoring rzek w 2011 r., www.wios.warszawa.pl*

Tabela nr 3. Zestawienie ocen jakości wód płynących będących środowiskiem życia w warunkach naturalnych w latach 2008 – 2009

Rzeka	Nazwa punktu pomiarowo – kontrolnego	Km	Gmina	Powiat	Klasa ogólna	Wyniki pomiarów wskaźników i substancji, które zdecydowały o jakości rzek w poszczególnych punktach pomiarowych				
						nazwa wskaźnika	jednostka	stężenie		
								średnioroczne	maksymalne	minimalne
2008 r.										
Bug	Kózki	191,4	Sarnaki	łosicki	non	BZT5	mg O ₂ /l	4,25	11,0	2,0
						azot amonowy	mg N/l	0,248	0,966	0,05
						azotyny	mg NO ₂ /l	0,078	0,148	0,016
						Fosfor ogólny	mg PO ₄ /l	0,646	1,226	0,30
						chlor całkow. poz.	mg HOCI/l	0,015	0,015	0,015
2009 r.										
Bug	Frankopol	163,2	Repki	sokołowski	non	tlen rozp.	mg O ₂ /l	10,692	17,1	1,86
						BZT ₅	mg O ₂ /l	5,25	13,0	1,0
						azotyny	mg NO ₂ /l	0,055	0,082	0,033
						fosfor ogólny	mg PO ₄ /l	0,957	4,782	0,307
						chlor całkow. poz.	mg HOCI/l	0,015	0,015	0,015

Źródło: *Monitoring rzek w 2008 r.* i *Monitoring rzek w 2009 r.*, www.wios.warszawa.pl

Wyjaśnienia:

- 1) *Ocena elementów biologicznych*: cyfry 1 - 5 odpowiadają klasom z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r.; b.d. – brak wyników pomiarów wskaźników biologicznych (od listopada 2011 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych – Dz. U. Nr 257, poz. 1545)
- 2) *Ocena elementów fizykochemicznych*: cyfry 1 - 2 odpowiadają klasom z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych – Dz. U. Nr 162, poz. 1008 (uchylony)
- 3) *Ocena substancji szczególnie szkodliwych* ujętych w załączniku 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z 20 sierpnia 2008 r.; 0 - oznacza brak przekroczeń, 1 - oznacza przekroczenia, b.d. – brak wyników pomiarów
- 4) *Ocena elementów hydromorfologicznych*. Ze względu na brak danych elementy hydromorfologiczne zostały pominięte przy ocenie stanu/potencjału ekologicznego.
- 5) *Stan chemiczny*: wyniki oceny stanu chemicznego JCW. Ocena substancji priorytetowych ujętych w załączniku 8 rozporządzenia Ministra Środowiska z 20 sierpnia 2008 r.; 0 – oznacza stan dobry, 1 - oznacza nie osiągnięty stan dobrego

Na terenie powiatu łosickiego źródłem zanieczyszczenia wód gruntowych oraz podziemnych mogą być: depozycja zanieczyszczeń z powietrza na powierzchni terenu oraz naturalne procesy biologiczno – chemiczne, zachodzące w powierzchniowej warstwie profilu glebowego. Ponadto zagrożeniem są przekształcenia powierzchni terenu i niekontrolowana produkcja rolnicza i hodowlana. Należy pamiętać, że jakość wód gruntowych, a przez to pośrednio poziomów podziemnych, może być zagrożona poprzez:

- nieprawidłową gospodarkę wodno – ściekową,
- braki w sieci kanalizacyjnej,
- niezabezpieczone studnie kopane,
- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe,
- dzikie składowiska odpadów.

Na terenie powiatu łosickiego nie funkcjonuje żaden punkt monitoringu jakości wód podziemnych. Najbliższe otwory obserwacyjno – pomiarowy sieci krajowej monitoringu wód podziemnych (nr 818 i 824) zlokalizowane są na terenie powiatu siedleckiego.

Poniżej, w tabeli nr 4, przedstawiono ostatnie dostępne wyniki badań jakości wód podziemnych wykonane dla otworów obserwacyjno – pomiarowych zlokalizowanych najbliżej w stosunku do granic powiatu łosickiego.

Tabela nr 4. Ocena jakości wód podziemnych w latach 2007, 2010 i 2012

Nr otworu	Miejscowość	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy	JCWPa	Klasa wód w roku 2007	Wskaźniki w zakresie stężeń odpowiadających wodzie o niskiej jakości	Klasa wód w roku 2010	Wskaźniki w zakresie stężeń odpowiadających wodzie o niskiej jakości	Klasa wód w roku 2012	Wskaźniki w zakresie stężeń odpowiadających wodzie o niskiej jakości
818	Siedlce, ul. Sekuła 1c	Pg + Ng	64	54	III	Fe	II	-	II	-
824	Łysów	Q	11,4	54	brak badań	-	III	-	III	-

Źródło: *Monitoring jakości wód podziemnych w województwie mazowieckim w 2010 r.*, www.wios.warszawa.pl

Biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiskowe powiatu łosickiego oraz brak istotnych źródeł zanieczyszczenia i niski stopień jego urbanizacji można domniemać, że wody podziemne na terenie powiatu charakteryzuje niski stopień zanieczyszczenia.

Na terenie powiatu łosickiego nie zidentyfikowano obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotem pochodzenia rolniczego (OSN).

W chwili obecnej najistotniejszym czynnikiem powodującym degradację powierzchni ziemi, w tym gleb na terenie powiatu jest działalność człowieka, a w szczególności użytkowanie rolnicze oraz zabiegi melioracyjne. Rolnictwo, gospodarka komunalna i komunikacja stanowią także źródło chemicznego skażenia gleb. Wszelkie zmiany we właściwościach chemicznych gleby ujawniają się w szczególności w nadmiernym ich zakwaszeniu oraz naruszeniu równowagi jonowej. Skażenie gleb uwidacznia się także zmianami w składzie gatunkowym roślin rosnących na danym gruncie. Negatywny wpływ na jakość gleb w powiecie ma także nielegalne składowanie odpadów w miejscach do tego celu nieprzeznaczonych, bezpośrednio na powierzchni ziemi.

Na terenie powiatu łosickiego funkcjonuje punkt monitoringu chemizmu gleb ornych, funkcjonujący w ramach badań prowadzonych przez Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Punkt pomiarowy nr 165 na terenie powiatu łosickiego zlokalizowany jest w m. Świniarów, gmina Łosice (klasa bonitacyjna IIIa, typ Ap – gleby płowe).

Monitoring chemizmu gleb gruntów ornych prowadzony jest od 1995 roku w cyklach pięcioletnich. Ma on na celu śledzenie zmian jakości gleb, głównie powodowanych działalnością człowieka (rolnictwa, przemysłu, transportu). W próbach wykonywane są badania właściwości gleb oraz oznaczenia zawartości metali ciężkich (ołów, kadm, cynk, miedź, nikiel), a także WWA i siarki siarczanowej.

Tabela nr 5. Monitoring gleb na terenie powiatu łosickiego w latach 1995 – 2010

Rok	% próchnicy	pH KCl	Zanieczyszczenie gleby w stopniach						
			Cd	Cu	Ni	Pb	Zn	WWA - 13	S-SO ₄
1995	1,47	4,20	0	0	0	0	0	0	2
2000	1,31	3,90	0	0	0	0	0	0	1
2005	1,24	4,20	0	0	0	0	0	0	2
2010	1,60	4,19	0	0	0	0	0	0	1

Źródło: Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010 – 2012, IUNG, PIB w Puławach, 2012 r.

Wśród naturalnych zagrożeń gleb na terenie powiatu łosickiego dominuje: erozja wietrzna, występująca głównie na obszarach gleb lekkich oraz erozja wodna, występująca głównie wzdłuż pradolin rzeki Bug, a w mniejszym stopniu wzdłuż pozostałych cieków.

Na terenie powiatu łosickiego nie udokumentowano osuwisk stanowiących zagrożenie dla środowiska i lokalnej społeczności.

Na jakość powietrza atmosferycznego w powiecie łosickiego największy wpływ ma emisja zanieczyszczeń ze źródeł lokalnych oraz napływ zanieczyszczeń z terenów ościennych. Wśród lokalnych źródeł zanieczyszczeń, największy wpływ mają:

- emisja punktowa z podmiotów gospodarczych – technologiczna i energetyczna,
- emisja powierzchniowa z sektora bytowego – głównie lokalne kotłownie i paleniska domowe,
- emisja liniowa z transportu samochodowego,
- nielegalne spalanie odpadów (w piecach domowych i innych).

Na podstawie *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza* (Dz. U. Nr 0, poz. 914) na terenie kraju wydzielono strefy, w których dokonywane są coroczne badania jakości powietrza. Powiat łosickiego nie stanowi odrębnej strefy, lecz wchodzi w skład strefy mazowieckiej (PL1404) – najbliższej położona stacja pomiarowa zlokalizowana jest w m. Siedlce, ul. Konarskiego.

Klasyfikację strefy mazowieckiej (w skład której wchodzi powiat łosicki), według danych zawartych w *Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2012*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, 2013 r. prezentują poniższe tabele nr 6 oraz nr 7.

Tabela nr 6. Klasyfikacja terenu strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Substancja	Symbol klasy dla obszaru strefy nie obejmującego obszarów ochrony uzdrowskiej dla poszczególnych czasów uśredniania stężeń	
dwutlenek siarki	A	
dwutlenek azotu	A	
tlenek węgla	A	
benzen	A	
pył PM 10	C	
pył PM 2,5	C	
ołów	A	
As (PM10), Cd (PM10)	A	
Ni (PM10)	seria unieważniona	
B/a/P (PM10)	C	
ozon (O ₃)	poziom docelowy	A

Źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2012*. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2013 r.

Tabela nr 7. Klasyfikacja terenu strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Substancja		Symbol klasy dla obszaru strefy
dwutlenek siarki		A
dwutlenek azotu		A
ozon (AOT40)*	poziom docelowy	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2013 r.

Biorąc pod uwagę charakter zagospodarowania powiatu łosickiego, stopień jego uprzemysłowienia, moc i rozmieszczenie źródeł zanieczyszczenia powietrza oraz wysoką lesistość (mimo zakwalifikowania strefy mazowieckiej do klasy C dla B/a/P (PM10) oraz pyłu PM) stan sanitarny powietrza atmosferycznego na terenie powiatu określić należy jako dobry.

Poniżej przedstawiono ostatnie, dostępne w ramach raportów WIOS, wyniki emisji zanieczyszczeń dla powiatu łosickiego (w odniesieniu do wielkości emisji dla całego województwa).

Tabela nr 8. Udział źródeł emisji w emisji zanieczyszczeń w 2006 r. na terenie powiatu łosickiego

Lp.	Rodzaj źródła emisji	Zanieczyszczenie [Mg/ rok]				Jednostka terytorialna
		SO ₂	NO _x	CO	PM 10	
1.	powierzchniowe	9811,43	5515,59	14249,59	44830,60	woj. mazowieckie
		207,50	110,89	318,16	932,89	powiat łosicki
		2,1	2,0	2,2	2,1	% udziału w emisji wojewódzkiej
2.	punktowe	124584,24	44152,08	27897,84	5435,45	woj. mazowieckie
		111,94	70,56	339,20	73,48	powiat łosicki
		0,1	0,2	1,2	1,3	% udziału w emisji wojewódzkiej
3.	liniowe	1283,60	17290,46	43833,59	16834,05	woj. mazowieckie
		8,64	110,72	178,88	81,69	powiat łosicki
		0,7	0,6	0,4	0,5	% udziału w emisji wojewódzkiej

Źródło: Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2006 r. Raport WIOS, Warszawa 2007 r.

Na terenie powiatu łosickiego, hałas występujący w środowisku można podzielić na dwie główne kategorie: *hałas przemysłowy* (pochodzący od urządzeń i instalacji przemysłowych) oraz *hałas komunikacyjny*.

Hałas komunikacyjny (drogowy) na terenie powiatu, może stanowić poważny problem dla obszarów zurbanizowanych, a w szczególności dla zabudowy mieszkaniowej. Warunkiem zachowania właściwego standardu akustycznego w budynkach zlokalizowanych w strefach oddziaływania tras komunikacyjnych jest wprowadzenie zabezpieczeń akustycznych.

Na terenie powiatu łosickiego brak jest stałego punktu monitoringu emisji hałasu do środowiska, w związku z czym ocena zagrożenia środowiska w tym zakresie nie jest możliwa.

Kolejne podstawowe źródło hałasu związane jest z działalnością produkcyjną człowieka. Hałas wytwarzany przez środki produkcji występuje zarówno w obiektach przemysłowych, jak też i na zewnątrz, przenikając do otoczenia z niedostatecznie izolowanych hal przemysłowych lub nie izolowanych i nie wyciszonych maszyn.

Obecnie żaden z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie powiatu łosickiego nie posiada decyzji stwierdzające przekroczenie emisyjnych norm hałasu.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Powstaje ono w wyniku działania zespołów sieci i urządzeń elektrycznych będących w powszechnym użyciu (kuchenki mikrofalowe, telefony komórkowe, komputery, telewizory, lodówki itp.), urządzeń elektromedycznych do badań diagnostycznych i zabiegów fizykochemicznych, jak również stacji nadawczych, urządzeń energetycznych, telekomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych.

Do najważniejszych czynników mających wpływ na oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka (tzw. parametrów pola) należą: odległość od źródła promieniowania, natężenie pola elektromagnetycznego i czas przebywania w tym polu (tzw. czas ekspozycji). Pola elektromagnetyczne w przeciwieństwie do wielu fizycznych czynników środowiska, jak np. hałas, nie są z reguły rejestrowane przez zmysły człowieka, co pomniejsza świadomość występującego w związku z nimi zagrożenia. Ponadto, brak jest stałego monitoringu w zakresie elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego, co uniemożliwia ocenę stopnia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego wokół obiektów i urządzeń będących jego źródłem.

Na terenie powiatu łosickiego głównymi źródłami pól elektromagnetycznych są następujące obiekty:

- 1) linie elektroenergetyczne napowietrzne dla prądu przemiennego o napięciach znamionowych 110 kV:
 - linia „Łosice – Hołowczyce”
 - linia „Łosice – Biała Podlaska Sitnicka”

- linia „Hołowczyce – Janów Podlaski”
 - linia „Hołowczyce – Biała Podlaska Sitnicka”
- 2) stacje bazowe telefonii komórkowej:
- w m. Łosice, ul. Czarkowskiego 9
 - w m. Łosice, ul. Czarkowskiego 8 (na terenie Zakładów „LAKTOPOL-A” Sp. z o.o.)
 - w m. Sarnaki, gm. Sarnaki, ul. Spokojna
 - w m. Sarnaki, gm. Sarnaki (na terenie Nadleśnictwa)
 - w m. Hołowczyce, gm. Sarnaki (na terenie Tłoczni Gazu)
 - w m. Hołowczyce, gm. Sarnaki (plac dawnego SKR)
 - w m. Borsuki, gm. Sarnaki
 - w m. Serpelice, gm. Sarnaki
 - w m. Lipno, gm. Platerów
 - w m. Huszlew, gm. Huszlew
 - w m. Olszanka, gm. Olszanka
- 3) stacja przekaźnikowo – nadawcza (radiowo – telewizyjna) w Chotyczach k/ Łosic, gm. Łosice.

Na terenie powiatu łosickiego posiadają lokalizację punkty monitoringowe pól elektromagnetycznych. Ich lokalizację obrazuje poniższa mapa. Wyniki badań w powyższych punktach prezentuje tabela nr 9.

Tabela nr 9. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu łosickiego w 2009 roku i 2012 roku

Lp.	Nazwa punktu	Natężenie składowej elektrycznej pola w [V/m] w 2012 r.		Natężenie składowej elektrycznej pola w [V/m] w 2009 r.	
		(0,1 – 1000) w MHz	(0,1 – 3000) w MHz	(0,1 – 1000) w MHz	(0,1 – 3000) w MHz
1.	Łosice, skrzyżowanie ulic 1000-lecia Państwa Polskiego i Błonie	0,18	< 0,2	0,08	< 0,8
2.	Sarnaki, skwer w centrum przy pomniku żołnierzy AK	0,13	< 0,2	0,16	< 0,8
3.	Wojnów 7, w centrum miejscowości, przy budynku OSP	< 0,05	< 0,2	< 0,05	< 0,8

Źródło: *Monitoring pól elektromagnetycznych w 2012 r.*, www.wios.warszawa.pl

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, spowodowane poważną awarią mogą wywoływać znaczne zniszczenia w środowisku lub pogorszenie jego stanu, a także stwarzać bezpośrednio zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi.

Na terenie powiatu łosickiego nie posiadają lokalizacji zakłady o dużym (ZDR) i zwiększonym (ZZR) ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Potencjalnym zagrożeniem na terenie powiatu łosickiego jest natomiast transport substancji niebezpiecznych, tj. amoniak, paliwa płynne, propan butan, materiały wybuchowe, chlor, kwas siarkowy, kwas solny, kwas azotowy, ług sodowy.

Powiat łosicki charakteryzuje wysoki odsetek obszarów cennych przyrodniczo, chronionych na podstawie zapisów *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.).

Na terenie powiatu łosickiego występują następujące formy ochrony przyrody: *pomniki przyrody* (tabela nr 10), *użytki ekologiczne* (tabela nr 11), *parki krajobrazowe* (tabela nr 12), *rezerwy przyrody* (tabela nr 13) oraz *obszary NATURA 2000* (tabele nr 15 i 16). W granicach administracyjnych powiatu nie występują: parki narodowe oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.

Tabela nr 10. Pomniki przyrody na terenie powiatu łosickiego

Lp.	Położenie	Typ pomnika
1.	Gmina Huszlew	świerk pospolity (2 szt.), lipa drobnolistna (2 szt.), wiąz szypułkowy (1 szt.), sosna pospolita (1 szt.), gład narzutowy – granit (1 szt.)
2.	Miasto i Gmina Łosice	jesion wyniosły (8 szt.), wiąz szypułkowy (1 szt.), klon pospolity (4 szt.)
3.	Olszanka	gład narzutowy – granit (1 szt.)
4.	Platerów	lipa drobnolistna (99 szt.), gład narzutowy – gnejs (2 szt.), dąb szypułkowy (29 szt.), jesion wyniosły (1 szt.), kasztanowiec biały (1 szt.)
5.	Sarnaki	lipa drobnolistna (43 szt.), dąb szypułkowy (24 szt.), jałowiec pospolity (1 szt.), topola biała (2 szt.), sosna pospolita (1 szt.), gład narzutowy – granit (3 szt.), jesion wyniosły (2 szt.), wiąz szypułkowy (1 szt.), stanowisko tajeży jednostronnej (1 szt.)
6.	Stara Kornica	jesion wyniosły (2 szt.), lipa drobnolistna (2 szt.)

Źródło: Rozporządzenie nr 9 Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody położonych na terenie powiatu łosickiego (*Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 36, poz. 863*)

Tabela nr 11. Ogólna charakterystyka użytków ekologicznych na terenie powiatu łosickiego

Lp.	Gmina	Powierzchnia [ha]	Szczególny cel ochrony
1.	Platerów	29,56	śródleśne bagno
2.		4,77	śródleśne bagno
3.		2,25	śródleśne bagno
4.		27,26	zadrzewienia śródpolne
5.	Sarnaki	4,84	śródleśne bagno
6.		0,49	śródleśne bagno
7.		0,52	śródleśne bagno
8.	Stara Kornica	1,43	śródleśne bagno
9.	Łosice	2,61	zespoły zbiorowisk roślin łąkowych – ostrożenia łąkowego, sitowia leśnego, zespół szuwaru niskiego budowanego przez turzycę sztywną, szpaler starych wierzb, których obecność podnosi walory krajobrazowe a tym samym wzbogaca bioróżnorodność terenu, środowisko występowania rzadkich w Polsce motyli łąkowych: czerwończyka większego i czerwończyka fioletka
10.	Łosice	3,24	śródleśne bagno
11.	Huszelew		
12.	Sarnaki	0,87	skarpa nadbużańska

Źródło: Uchwała Nr XXVI/182/2000 Rady Miasta i Gminy Łosice z dnia 30 października w sprawie uznania za użytek ekologiczny terenu łąki w dolinie Tocznej, po lewej stronie rzeki, na obszarze miasta Łosice oraz Rozporządzenie Nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 08 lipca 2005 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. 2005 r. Nr 175, poz. 5572) oraz Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. 2007 r. Nr 138, poz. 3651)

Tabela nr 12. Ogólna charakterystyka parków krajobrazowych na terenie powiatu łosickiego

Nazwa	Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”	Nadbużański Park Krajobrazowy
Data utworzenia	25.08.1994 r.	30.09.1993 r.
Powierzchnia całkowita park [ha]	15.393,0	113.671,7
Powierzchnia parku na terenie powiatu [ha]	15.393,0	34,0
Powierzchnia otuliny [ha]	7.909,0	39.535,2
Akt prawny obowiązujący	Rozporządzenie Nr 57 Wojewody Mazowieckiego z dnia 20 maja 2005 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu” w części położonej w województwie mazowieckim (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 120, poz. 3563)	Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15.03.2005 r. w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 75, poz. 1701); Rozporządzenie Nr 58 Wojewody Mazowieckiego z dnia 25.05.2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 136, poz. 4208)

Nazwa	Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”	Nadbużański Park Krajobrazowy
Plan ochrony	-	Rozporządzenie Nr 20 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8.08.2006r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 172, poz. 6757); Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31.01.2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 35, poz. 698)
Gmina	Platerów, Sarnaki, Łosice	Platerów
Opis formy ochrony przyrody	obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju	obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju
Ochrona międzynarodowa	Dolina Dolnego Bugu PLB140001 Ostoja Nadbużańska PLH140011	Dolina Dolnego Bugu PLB140001 Ostoja Nadbużańska PLH140011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie

Tabela nr 13. Ogólna charakterystyka rezerwatów przyrody na terenie powiatu łosickiego

Lp.	Nazwa rezerwatu	Położenie (gmina)	Powierzchnia [ha]	Rodzaj i typ rezerwatu/ Główny typ ekosystemu	Data utworzenia/ Akty uznania rezerwatu	Przedmiot ochrony
1.	Kózki	Sarnaki	86,12	faunistyczny	12.01.2000 r./ Rozporządzenie nr 12 Wojewody Mazowieckiego z dn. 12.01.2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Celem ochrony jest zabezpieczenie środowiska bytowania oraz stanowisk lęgowych gatunków ptaków charakterystycznych dla doliny rzeki Bug oraz nadrzecznych plaż, muraw i starorzeczy
2.	Mierzvice	Sarnaki	12,9822	florystyczny/ leśne i borowe	17.06.2010 r./ Zarządzenie Nr 15 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dn. 17.06.2010 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Mierzvice"	Celem ochrony jest zachowanie stanowiska roślinności kserotermicznej oraz otaczającego fragmentu lasu liściastego z licznymi stanowiskami chronionych i zagrożonych gatunków roślin

Lp.	Nazwa rezerwatu	Położenie (gmina)	Powierzchnia [ha]	Rodzaj i typ rezerwatu/ Główny typ ekosystemu	Data utworzenia/ Akty uznania rezerwatu	Przedmiot ochrony
3.	Zabuże	Sarnaki	33,15	leśny	22.04.1983 r./ Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dn.22.04.1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Celem ochrony jest zachowanie starodrzewu dębowego pochodzenia naturalnego, występującego w zespole o charakterze grądu, interesujących form geomorfologicznych oraz stanowisk wielu gatunków roślin rzadkich i chronionych, jak też bogatej awifauny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie

Na terenie powiatu łosickiego projektuje się utworzenie czterech kolejnych rezerwatów przyrody. Poniższa tabela nr 14 przedstawia ich ogólną charakterystykę.

Tabela nr 14. Ogólna charakterystyka projektowanych rezerwatów przyrody na terenie powiatu łosickiego

Lp.	Nazwa rezerwatu	Położenie (gmina)	Powierzchnia [ha]	Typ rezerwatu	Przedmiot ochrony
1.	Krostowiec	Platerów	380,0	krajobrazowy	dolina Bugu oraz taras nadzalewowy ze zróżnicowaną szatą roślinną: zbiorowiska wodne, nadwodne i szuwarowe, łąkowe, murawowe, leśne oraz torfowiskowe
2.	Kisiecczyzna	Platerów	155,71	leśny	wielogatunkowy las liściasty i mieszany z dobrze zachowaną strukturą i bogatym składem florystycznym. Dominujące zbiorowiska roślinne to żyzny grąd lipowo – grabowy
3.	Trojan	Sarnaki	280,0	krajobrazowy	zachowanie zróżnicowanych zbiorowisk roślinnych odznaczających się wysokim stopniem naturalności oraz bogatej flory i fauny z obecnością wielu gatunków rzadkich i chronionych
4.	Cypel	Sarnaki	93,13	krajobrazowy	fragment doliny Bugu z dobrze zachowanymi łąkami i starorzeczami oraz murawami piaskowymi

Źródło: www.podlaskiprzelombugu.pl

Na terenie powiatu łosickiego, w Gminie Sarnaki, przy ścieżce przyrodniczo – leśnej położonej w pobliżu rezerwatu przyrody „Zabuże” znajduje się stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej pod nazwą „Wychodnia głazów Mierzvice”, utworzone 17.02.1998 r. Obejmuje ono obszar ok. 5,73 ha, na którym grupowo lub pojedynczo zachowały się wychodnie granitowych głazów narzutowych w ilości ok. 100 sztuk, o obwodach wielkości od 50 do 230 cm. Także na terenie gminy Sarnaki znajduje się gniazdo orlika krzykliwego, objęte ochroną strefową.

Na terenie powiatu łosickiego, w Gminie Platerów, lokalizację posiada również Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu, utworzony 10 czerwca 1998 r. *Rozporządzeniem Nr 15 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu* (Dz. Urz. Woj. Maz. 2005 r. Nr 91, po. 2447). Jego całkowita powierzchnia wynosi 23.451,0 ha i obejmuje on tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Na terenie powiatu łosickiego zinwentaryzowano występowanie trzech obszarów NATURA 2000: Obszar Specjalnej Ochrony „Dolina Dolnego Bugu” PLB140002, Obszar Specjalnej Ochrony „Dolina Liwca” PLB 140005 oraz Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja Nadbużańska” PLH 140005. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę powyższych obszarów oraz ich powierzchnię na terenie poszczególnych gmin powiatu łosickiego (tabele nr 15 oraz nr 16).

Tabela nr 15. Obszary specjalnej ochrony ptaków na terenie powiatu łosickiego

Obszar NATURA 2000	Huszelew	Łosice	Olszanka	Platerów	Sarnaki	Stara Kornica
	powierzchnia [ha]					
Dolina Dolnego Bugu (PLB140001)	-	-	-	652,1	2.473,9	-
Dolina Liwca (PLB140002)	-	-	1.686,0	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków* (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.)

Tabela nr 16. Specjalne obszary ochrony siedliskowej na terenie powiatu łosickiego

Obszar	Gmina	Powierzchnia [ha]	Typy występujących siedlisk
PLH140005 Ostoja Nadbużańska	Sarnaki	3.308,6	nadrzeczne zarośla wierzbowe, starorzecza i inne naturalne zbiorniki wodne, wydmy śródlądowe z murawami szczerlichowymi zalewane muliste brzegi rzek
	Platerów	3.259,2	
PLH 140032 Ostoja Nadliwiecka	Olszanka	189,0	cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie

Według *Krajowego Programu Zwiększania Lesistości* lesistość kraju do roku 2020 ma wzrosnąć do 30%. W przyjętym przez Samorząd Województwa Mazowieckiego *Programie zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020* określono skalę zalesień w powiecie łosickiego na 558 ha.

Rozdział 7.2. Potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji Programu

Podstawowym założeniem *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* jest uzyskanie stałej i zauważalnej poprawy jakości wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. Proponuje on system działań proekologicznych wzajemnie się uzupełniających (w którym uczestniczyć powinien również samorząd powiatu oraz województwa). Co prawda analizowany *Program* jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, doprecyzowującym warunki, cele i priorytety, które wynikają z dokumentów nadrzędnych (głównie PEP), więc brak jego realizacji nie zmienia ogólnych zasad ochrony i kształtowania środowiska. Jednakże brak jego realizacji znacznie utrudni wprowadzenie określonych zasad w życie, a tym samym znacznie utrudni realizację zrównoważonego rozwoju na terenie powiatu łosickiego. Istnieje również prawdopodobieństwo, że nastąpi pogorszenie się stanu środowiska w regionie.

Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany, jakie mogłyby nastąpić w przypadku braku realizacji, w poszczególnych dziedzinach/zagadnieniach ochrony środowiska.

1) Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

W przypadku zaniechania realizacji priorytetów zawartych w projekcie *Programu*, mogą wystąpić niekorzystne zmiany stanu środowiska, obejmujące w szczególności pogorszenie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych, marnotrawienie zasobów wód podziemnych oraz pogorszenie się stanu aerosanitarnego powietrza atmosferycznego.

Jednym z głównych ustaleń projektu *Programu* jest zapewnienie harmonijnego i kompleksowego rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Brak wyposażenia gmin wchodzących w skład powiatu w sieć kanalizacyjną oraz brak sprawnego systemu oczyszczania ścieków komunalnych bezsprzecznie spowoduje pogarszanie się czystości wód powierzchniowych i może zagrozić wodom wglębnym. Ponadto może oddziaływać zniechęcająco na potencjalnych inwestorów i w efekcie zahamować aktywizację powyższych obszarów.

Gospodarka wodna, w myśl ustanowionych w projekcie *Programu* priorytetów powinna być prowadzona zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Działania przypadkowe i fragmentaryczne przyczynią się do wybiórczej ochrony środowiska na wybranych, niewielkich obszarach (obejmujących głównie tereny wysoko zamieszkałe). Skutkiem powyższych działań będzie pogorszenie się jakości wód oraz zanieczyszczenie powierzchni ziemi na pozostałych, nisko bądź niezamieszkałych terenach gminy, co w konsekwencji przyczyni się degradacji obszarów cennych przyrodniczo.

Brak sukcesywnej poprawy stanu dróg powiatowych oraz modernizacji lokalnych systemów grzewczych i termomodernizacji budynków nie pozostanie obojętny dla aerosanitarnej jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu, a w przypadku modernizacji dróg także dla jakości klimatu akustycznego na jej terenie.

2) Ograniczenie emisji substancji i energii

Powiat łosickiego posiada stosunkowo niewysoki poziom emisji zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Jednak w dalszym ciągu należy utrzymać pozytywną tendencję stopniowej poprawy stanu jego czystości. Brak realizacji działań przedstawionych w *Programie* spowoduje zahamowanie tych korzystnych trendów, a nawet w najgorszym przypadku, pogorszenie się jakości powietrza.

Utrzymanie starych, przestarzałych technologii ulegających dekapitalizacji, wzrost energochłonności produkcji, oraz brak nowoczesnych, wysokosprawnych urządzeń redukujących ilość wytwarzanych zanieczyszczeń spowoduje wzrost emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Emisja transportowa zwiększy się w wyniku wzrostu liczby pojazdów samochodowych przy jednoczesnym ich złym stanie technicznym i nieograniczonym ruchu samochodowym. Wykorzystywanie węgla niskiej jakości jako głównego źródła energii, brak inwestycji proekologicznych w dziedzinie ciepłownictwa oraz stosowanie alternatywnych źródeł energii na małą skalę może również przyczynić się do tego, że miasto utraci swoją korzystną pozycję wśród innych i pozostanie w grupie regionów o podwyższonej emisji zanieczyszczeń.

Brak realizacji systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami zawartych w *Programie* doprowadzi do dalszego zwiększania się ilości deponowanych na składowiskach odpadów. Może również przyczynić się do zwiększania się liczby „dziki wysypisk” oraz ograniczy ilość odpadów poddawanych odzyskowi.

Bardzo ważne jest podjęcie działań dotyczących badań hałasu wg znormalizowanych metod, w potencjalnych obszarach jego występowania. Badania te, określą obszary gdzie przekroczenia norm są największe co pozwoli na zastosowanie doraźnych rozwiązań, a także na stworzenie bazy danych dla dalszych opracowań planistycznych.

Inwestycje komunikacyjne realizowane w najbliższych latach, zmierzające do wyprowadzenia ruchu z obszarów silnie zurbanizowanych wykonywane będą z zachowaniem norm dotyczących hałasu. Do czasu realizacji ww. inwestycji należałoby stosować działania doraźne (usprawnienie organizacji ruchu, budowa ekranów, stosowanie materiałów dźwiękoszczelnych w budynkach), zmierzające do zmniejszenia uciążliwości. Zaniechanie tych działań spowoduje rozszerzanie się obszarów już obecnie zagrożonych hałasem o następne tereny położone przy zabudowanych odcinkach dróg z udziałem całodobowego ruchu tranzytowego, w znacznej części realizowanego transportem ciężarowym. Bardzo istotnym działaniem jest wprowadzenie w opracowywanych (zgodnie z nową ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) planach miejscowych zapisów wprowadzających strefy ograniczonego użytkowania od tras komunikacyjnych i uciążliwych obiektów przemysłowych. Brak tych działań może skutkować zabudową tych terenów i pogorszeniem się warunków zamieszkiwania.

Stosowanie ograniczeń lokalizacyjnych dla obiektów podatnych na pola elektromagnetyczne w strefach zagrożeń istniejących urządzeń emitujących promieniowanie oraz zachowanie pełnych rygorów przy lokalizowaniu nowych urządzeń pozwoli na zmniejszenie obszarów potencjalnego zagrożenia. Istotnym dla unormowania tych działań jest prowadzenie aktualizowanego rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie poziomu pól elektromagnetycznych. Rejestr ten pozwoli na bieżącą kontrolę wprowadzanych zapisów dotyczącej tej problematyki w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Brak realizacji powyższych działań uniemożliwi ograniczenie ujemnych wpływów pól elektromagnetycznych.

3) Racjonalne gospodarowanie środowiskiem

Priorytety ekologiczne dotyczące ochrony i racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi zostały sformułowane w *Programie* pod kątem m.in. realizacji postanowień Traktatu Akcesyjnego i związane są przede wszystkim z wdrażaniem Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków

Komunalnych. W przypadku zaniechania realizacji przedsięwzięć priorytetowych zawartych w *Programie*, mogą wystąpić następujące niekorzystne zmiany: pogorszenie się jakości wód, zahamowanie wzrostu retencji zbiornikowej, pogorszenie się bezpieczeństwa powodziowego. Jednym z głównych ustaleń *Programu* jest zapewnienie harmonijnego i kompleksowego rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Brak wyposażenia w kanalizację i sprawnego systemu oczyszczania ścieków, może bowiem oddziaływać zniechęcająco na potencjalnych inwestorów i w efekcie zahamować aktywizację obszarów. Wpłynie też na pogarszanie się czystości wód powierzchniowych i może zagrozić wodom wglębnym.

Gospodarka wodna, w myśl ustanowionych w *Programie* priorytetów powinna być prowadzona zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Działania przypadkowe i fragmentaryczne tylko wybiórczo rozwiążą problem kanalizacji. Nie będą miały natomiast istotnego znaczenia dla poprawy jakości wody w mieście, a co za tym idzie w całym regionie.

Najsilniej zagrożone degradacją środowiska wodnego mogą być tereny, położone na obszarach cennych przyrodniczo. Konsekwencją pogorszenia się jakości wód byłyby bowiem degradacja obszarów cennych przyrodniczo i utrata szansy aktywizacji turystycznej.

Kierowanie (tak jak dotychczas) wszystkich środków na realizację systemu oczyszczania ścieków (bez równoległego rozwiązywania problemu spływu zanieczyszczeń powierzchniowych zarówno z terenów rolniczych, jak i miejskich oraz terenów przemysłowych), spowoduje tylko niewielką poprawę jakości wód powierzchniowych (niewspółmiernie niską do poniesionych nakładów).

Do najważniejszych problemów gospodarki wodnej zalicza się także, nieprzestrzeganie w praktyce planistycznej i realizacyjnej zakazów zabudowy obszarów zagrożonych powodzią. Zakazy te, powinny być wyraźnie ustanowione w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w pełni respektowane w toku realizacji. Nieprzestrzeganie tych ustaleń, będzie doprowadzać do powiększenia obszarów zagrożonych klęską powodzi.

4) Ochrona środowiska przyrodniczego

Brak ochrony najcenniejszych przyrodniczo ekosystemów spowoduje niewątpliwie zubożenie zasobów biologicznych powiatu, a tym samym całego regionu. Postępująca degradacja ekosystemów wywoła szereg nieodwracalnych zmian w ich strukturze (przede wszystkim ich uproszczenie). Zmiany takie skutkują zaburzeniami równowagi ekologicznej i zakłóceniami przepływu energii i materii w ekosystemie.

Podobne zmiany spowoduje również odizolowanie przestrzenne obszarów cennych przyrodniczo i fragmentaryzację korytarzy ekologicznych umożliwiającą swobodny przepływ gatunków pomiędzy węzłami ekologicznymi. Brak realizacji założeń projektu *Programu* przyczynić się może w również konsekwencji to degradacji zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, chronionych w ramach obszarów NATURA 2000.

5) Bezpieczeństwo ekologiczne powiatu

Brak realizacji rozwiązań systemowych w zakresie m.in. transportu materiałów niebezpiecznych przyczynić się może do wystąpienia poważnego zagrożenia ekologicznego dla środowiska i społeczności powiatu łosickiego.

Brak ewidencji zakładów stwarzających ryzyka występowania poważnych awarii oraz niewypełnienie przez nie obowiązków wynikających z *ustawy – Prawo ochrony środowiska* będzie w sposób bezpośredni rzutować na szybkość i skuteczność ewentualnej akcji ratowniczej.

6) Zwiększenie aktywności obywatelskiej i podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

W przypadku nie podjęcia działań edukacyjnych, można spodziewać się kontynuacji konsumpcyjnego modelu życia, polegającego na stałym dążeniu do podnoszenia efektywności procesów gospodarczych bez uwzględniania skutków społecznych i przyrodniczych. Takiemu „rozwojowi” towarzyszyć będzie postępująca degradacja środowiska przyrodniczego, prowadząca do trwałych i (w wielu przypadkach) nieodwracalnych zmian. Nasiloną konsumpcja, która wiąże się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na surowce i energię oraz nadmierną produkcją odpadów przyczyni się do marnotrawstwa zasobów przyrody, ludzkiej pracy i wzrostu kosztów produkcji. Będzie też następować stały wzrost zanieczyszczenia środowiska, co z kolei wpłynie na pogorszenie się warunków zdrowotnych społeczeństwa. Jeżeli proces ten byłby kontynuowany, może dojść do zagrożenia katastrofą ekologiczną. Zachodzi więc pilna konieczność inwestowania w świadomość społeczną, zwłaszcza młodego pokolenia. Niezbędne jest ukształtowanie ekologicznej wrażliwości, kreującej nowe wzorce zachowań społecznych, nowe hierarchie i pragnienia, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Reasumując powyższe należy stwierdzić, że w przypadku braku realizacji projektu *Programu ochrony środowiska* potencjalne zmiany stanu środowiska w szczególności będą dotyczyć:

- pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków,

- postępującej degradacji gleb i utrata ich dla rolnictwa,
- utraty różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- degradacji walorów krajobrazu,
- pogorszenia jakości powietrza,
- zagrożenia spadkiem liczebności chronionych gatunków flory i fauny,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Rozdział 8. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Pod pojęciem *znaczących oddziaływań na środowisko* rozumieć należy takie oddziaływania, które mogą w istotny sposób zmienić cechy zasobów naturalnych oraz wytworzonych przez człowieka.

W okresie programowania analizowanego *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego* przewiduje się realizację następujących przedsięwzięć (zapisanych w dokumencie w sposób literalny – tabeli nr 28):

- budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci kanalizacji sanitarnej oraz przyłączy kanalizacyjnych na terenie gminy powiatu łosickiego,
- budowa nowych i rozbudowa istniejących systemów zaopatrzenia w wodę na terenie gminy powiatu łosickiego,
- modernizacja ujęć wody oraz oczyszczalni ścieków
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- usuwanie i utylizacja materiałów zawierających azbest z obiektów kubaturowych,
- montaż instalacji solarnych,
- przebudowa dróg lokalnych na terenie powiatu łosickiego.

Wszystkie powyżej wymienione przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny. W większości przypadków będą one również realizowane w obrębie istniejących już obiektów infrastrukturalnych i budowlanych, w przypadku nowych – w obrębie terenów o określonym stopniu antropopresji. Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że:

- nie przewiduje się wystąpienia **znaczących oddziaływań na środowisko** jako całość oraz na jego poszczególne elementy, tj. ludzie, gleba, wody, powietrze, klimat akustyczny **związanych z realizacją powyższych przedsięwzięć,**

- nie przewiduje się również wystąpienia **znaczących oddziaływań na środowisko** jako całość oraz na jego poszczególne elementy, tj. ludzie, gleba, wody, powietrze, klimat akustyczny oraz krajobraz **związanych z emisją do środowiska**,
- nie przewiduje się także wystąpienia **znaczącego oddziaływania** planowanych przedsięwzięć na środowisko **związanego z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych**.

Reasumując powyższe w okresie programowania analizowanego *Programu ochrony środowiska* nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć, które w znaczący sposób będą oddziaływać na środowisko przyrodnicze, w tym także na obszary NATURA 2000, w związku z czym szczegółowa analiza powyższego punktu wydaje się niezasadna. Ponadto, ze względu na znaczny stopień ogólności projektu *Programu* analiza ta byłaby w znaczący sposób utrudniona, a uzyskane w jej efekcie wyniki w znacznym stopniu obciążone błędem.

Zaznaczyć również należy, iż realizacja jakiegokolwiek przedsięwzięcia, określonego w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213, poz. 1397) bądź mogącego znacząco negatywnie oddziaływać na obszar NATURA 2000 wymaga przeprowadzenia szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko, z którą związany jest obligatoryjny bądź fakultatywny obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. Na etapie powyższej oceny oddziaływania na środowisko przeprowadza się również ocenę stanu środowiska przyrodniczego w obrębie terenu objętego bezpośrednimi zamierzeniami inwestorskimi oraz w jego sąsiedztwie.

Rozdział 9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Poniżej przedstawiono główne problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu:

W zakresie ochrony przyrody:

- rosnąca presja przekształcania gruntów rolnych i leśnych na grunty budowlane zwłaszcza na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
- brak akceptacji społecznej dla tworzenia nowych form ochrony przyrody, co powoduje trudności z powiększaniem i utworzeniem parków krajobrazowych,
- brak uchwalonych wieloletnich planów ochrony - podstawowych dokumentów określających zasady ochrony walorów oraz dopuszczalne formy zagospodarowania przestrzennego dla obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody,

- brak mechanizmów prawnych tworzenia korytarzy ekologicznych oraz określenia zasad ich funkcjonowania,
- brak pełnej waloryzacji przyrodniczej w aspekcie gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem oraz gatunków i siedlisk obszarów Natura 2000.

W zakresie ochrony lasów:

- rozdrobnienie lasów prywatnych,
- monokultury sosnowe, szczególnie na terenach lasów prywatnych,
- duże zagrożenie lasów przez pożary,
- zaśmiecanie lasów.

W zakresie ochrony wód oraz gospodarki wodno – ściekowej:

- nieprzestrzeganie przez użytkowników warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych bądź brak posiadania stosownych pozwoleń,
- niedostateczna kontrola użytkowników korzystających z zasobów wodnych,
- niski stopień retencjonowania wód,
- zły stan istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej,
- brak aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających strefy zagrożenia powodzią,
- zagrożenie suszą hydrologiczną,
- odprowadzanie nieoczyszczonych i niedostatecznie oczyszczonych ścieków z sektora komunalnego i przemysłowego do wód i do ziemi,
- niewystarczające skanalizowanie miejskich terenów zurbanizowanych,
- brak infrastruktury odprowadzającej i oczyszczającej wody opadowe,
- niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich,
- dysproporcje pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania obszarów wiejskich,
- spływy powierzchniowe pochodzące ze źródeł rolniczych, obciążone związkami biogennymi oraz toksycznymi pozostałościami po środkach ochrony roślin.

W zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- nielegalne miejsca składowania odpadów przyczyniają się do zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

W zakresie ochrony jakości powietrza atmosferycznego:

- brak szczegółowych badań jakości powietrza na poziomie powiatu,

- emisja powierzchniowa (emisja niska), szczególnie z palenisk domowych i lokalnych kotłowni, stanowiąca główną przyczynę niedotrzymania standardów imisyjnych dla pyłu PM10,
- emisja komunikacyjna pochodząca z niesprawnych środków transportu,
- niewielkie wykorzystanie potencjalnych możliwości w zakresie odnawialnych źródeł energii,
- brak rozbudowanej infrastruktury elektroenergetycznej co ogranicza podłączanie instalacji do sieci, a w konsekwencji blokuje inwestycje OZE,
- ograniczone możliwości dotacji dla osób fizycznych, chcących zainwestować w instalacje OZE (kolektory słoneczne, pompy ciepła),
- protesty społeczności lokalnych związane z planowanymi inwestycjami OZE, szczególnie elektrowniami biogazowymi, wodnymi i wiatrowymi.

W zakresie gospodarowania odpadami:

- brak objęcia wszystkich mieszkańców powiatu zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych,
- zbyt niski postęp w selektywnym zbieraniu odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu zmieszanych odpadów komunalnych,
- niewystarczająca liczba oraz moc przerobowa instalacji do zagospodarowania odpadów, w tym do termicznego przekształcania oraz mechaniczno-biologicznego przetwarzania, zmieszanych odpadów komunalnych,
- niewdrożenie selektywnego systemu zbierania odpadów ulegających biodegradacji,
- brak wystarczająco rozwiniętego systemu zbierania olejów odpadowych z małych i średnich przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych oraz brak odpowiedniego selektywnego zbierania omawianych odpadów w miejscu wytwarzania, co uniemożliwia w wielu przypadkach kierowanie ich do regeneracji,
- niewystarczający poziom selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
- niepełne informacje o ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest oraz ilości pozostających jeszcze na terenie powiatu wyrobów azbestowych,
- niskie poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych,
- niekompletny system zagospodarowania osadów ściekowych.

W zakresie zanieczyszczenia środowiska hałasem i polami elektromagnetycznymi:

- wzrost zagrożenia hałasem komunikacyjnym,

- niekorzystne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego pozwalające na rozwój zabudowy mieszkaniowej w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych,
- wzrost liczby obiektów stwarzających wysoką lokalną uciążliwość akustyczną dla mieszkańców,
- wzrost liczby miejsc generowania promieniowania elektromagnetycznego poprzez rozwój telefonii komórkowej.

W zakresie możliwości wystąpienia poważnych awarii:

- brak parkingów, na które usuwane są pojazdy przewożące towary niebezpieczne.

W zakresie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska:

- brak zainteresowania i zaangażowania ze strony potencjalnych uczestników konsultacji,
- zbyt niskie zainteresowanie edukacją ekologiczną ludności regionu,
- zbyt małe zaangażowanie dorosłych grup społecznych w sprawę edukacji ekologicznej,
- konsumpcyjny tryb życia.

Rozdział 10. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000 oraz integralność tych obszarów, a także na środowisko

Przedstawione poniżej analizy oddziaływania ustaleń *Programu* na środowisko oparto na podstawie dostępnych danych literaturowych, badań jakości środowiska (dostępnych w szczególności na poziomie powiatu) oraz wiedzy naukowej, traktującej o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych.

Poniższą prognozę oddziaływania na środowisko charakteryzuje duży poziom ogólności, co wiąże się ze strategicznym charakterem analizowanego dokumentu. Ponadto w ramach prognozy strategicznej analizie w głównej mierze podlegają założenia programu oraz korzyści i zagrożenia związane z jego realizacją. **W poniższej prognozie nie przeprowadzono wartościowania wielkości poszczególnych potencjalnych oddziaływań, nie wzięto również pod uwagę czy oddziaływania potencjalnie negatywne mogą zostać zminimalizowane.**

Dlatego też stwierdzenie możliwości wystąpienia oddziaływania negatywnego w odniesieniu do danego działania (opisywanego w *Programie*) nie oznacza automatycznie, że konkretne przedsięwzięcie realizowane w ramach takiego działania będzie także oddziaływać negatywnie. Taką ocenę należy rozumieć raczej jako dość prawdopodobną możliwość wystąpienia oddziaływań negatywnych. Jednak, określenie czy takie efekty w rzeczywistości mogą wystąpić, możliwe będzie dopiero przy analizowaniu oddziaływania konkretnego przedsięwzięcia,

szczególnie w kontekście możliwych do zastosowania działań minimalizujących negatywne oddziaływanie.

Pod pojęciem *znaczących oddziaływań na środowisko* rozumieć należy takie oddziaływania, które mogą w istotny sposób zmienić cechy zasobów naturalnych oraz wytworzonych przez człowieka.

Biorąc pod uwagę zapisane w projekcie *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* cele polityki ekologicznej dla powiatu oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia i działania można stwierdzić, że w okresie programowania analizowanego *Programu* nie przewiduje się podejmowania działań lub realizacji przedsięwzięć, które oddziaływać będą w sposób znacząco negatywny na jakość środowiska przyrodniczego jako całość, bądź na jego poszczególne elementy, w tym w szczególności na obszary NATURA 2000.

W poniższej tabeli nr 17 przedstawiono potencjalny wpływ na poszczególne elementy ochrony środowiska celów polityki ekologicznej dla powiatu łosickiego.

Potencjalny wpływ określono jako: + oddziaływanie dodatnie; - oddziaływanie negatywne lub 0 – jako brak wpływu. Określając charakter powyższego wpływu brano pod uwagę zarówno oddziaływania występujące na etapie realizacji poszczególnych działań/ przedsięwzięć, jak i po ich zakończeniu, bądź na etapie eksploatacji.

Tabela nr 17. Charakter i rodzaj prawdopodobnych oddziaływań związanych z realizacją poszczególnych działań określonych w Programie

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
PRIORYTET I – Ograniczenie emisji substancji i energii do środowiska												
I.1.	Cel średniookresowy - Poprawa jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu do 2020 r.											
<i>Kierunek działań - Zmniejszenie przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń monitorowanych substancji</i>												
I.1.1.	Przygotowywanie, wdrażanie i monitorowanie programów ochrony powietrza	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
<i>Kierunek działań - Ograniczenie emisji powierzchniowej</i>												
I.1.2.	Rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą	0	+	+	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	0
I.1.3.	Zmiana paliwa na inne, o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej oraz indywidualnych źródeł energii odnawialnej	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
I.1.4.	Termomodernizacja budynków	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	0
<i>Kierunek działań - Ograniczenie emisji liniowej</i>												
I.1.5.	Stosowanie przy modernizacji dróg i parkingów materiałów i technologii gwarantujących ograniczenie emisji pyłu podczas eksploatacji	+	+	+	+	+	+	0	+	0	+	+
I.1.6.	Zakup przez lokalne władze pojazdów bardziej przyjaznych dla środowiska	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	0
I.1.7.	Budowa ścieżek rowerowych	+/-	+	+/-	+/-	+/-	+	-	+	+/-	+	+
I.1.8.	Wprowadzenie ograniczeń prędkości na drogach o pyłacej nawierzchni	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
I.1.9.	Intensyfikacja okresowego czyszczenia ulic	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	0
<i>Kierunek działań - Ograniczenie emisji punktowej</i>												
I.1.10.	Ograniczenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających powietrze poprzez m.in.: optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii, zmianę technologii lub profilu produkcji, zmianę paliwa, a także likwidację źródeł emisji	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
I.1.11.	Stosowanie efektywnych technik odpylania gazów odlotowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
I.1.12.	Zmniejszenie strat przesyłu energii	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
I.1.13.	Wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
I.2.	Cel średniookresowy - Poprawa jakości wód											
<i>Kierunek działań - Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska, szczególnie w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków</i>												
I.2.1.	Realizacja KPOŚK	+/-	+	+/-	+/-	+/-	-	-	-	+	+/-	+/-
I.2.2.	Budowa sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich	+/-	+	+/-	+/-	+/-	-	-	-	+	+	+/-
I.2.3.	Budowa, rozbudowa lub modernizacja przemysłowych oczyszczalni ścieków	+	+	+	+	+/-	-	-	+/-	+	+/-	0

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
I.2.4.	Realizacja Programu wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji zbiorczej	+/-	+	+/-	+/-	+/-	-	-	-	+	+/-	+/-
I.2.5.	Zagospodarowanie ścieków w zabudowie rozproszonej - budowa zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni	+/-	+	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+	0	+/-
I.2.6.	Podłączanie budynków do istniejących sieci kanalizacyjnych	+	+	+	+	+	0	+/-	+/-	+	+	+
I.2.7.	Budowa i modernizacja systemów poboru, przesyłu i uzdatniania wody	+/-	+	+/-	+/-	+/-	-	-	-	+	+	+/-
Kierunek działań - Redukcja zanieczyszczeń wód spowodowanych działalnością rolniczą												
I.2.8.	Właściwe stosowanie i przechowywanie nawozów naturalnych (m.in. wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojnicę i płyty obornikowe)	0	+	+	+	+	0	+	+	+	0	0
Kierunek działań - Realizacja przedsięwzięć mających wpływ na poprawę stanu jakości wód												
I.2.9.	Wprowadzanie technologii ograniczających ilość zanieczyszczeń wprowadzanych do wód (m.in. zamknięte obiegi wód technologicznych)	+	+	+	+	+	0	0	0	+	0	+
I.2.10.	Renaturyzacja zbiorników wodnych	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+
I.3.	Cel średniokresowy - Racjonalna gospodarka odpadami											
Kierunek działań - Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów												
I.3.1.	Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców.	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
I.3.2.	Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
I.3.3.	Zorganizowanie systemu zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
I.3.4.	Wdrożenie nowych technologii w zakresie odzysku, recyklingu i zmniejszenia ilości odpadów	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
I.3.5.	Zwiększenie udziału odzysku odpadów, w szczególności recyklingu do szkła, metali, tworzyw sztucznych, papieru, tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodny z wymogami ochrony środowiska	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
Kierunek działań - Usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 r. wszystkich wyrobów zawierających azbest												
I.3.6.	Gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest	0	+	0	0	0	0	+	+	0	+	0
I.3.7.	Przygotowanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
I.3.8.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
Kierunek działań - Właściwe zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych												
I.3.9.	Minimalizacja oddziaływania na środowisko osadów ściekowych poprzez prawidłowe ich zagospodarowanie	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Kierunek działań - Eliminacja praktyk nielegalnego składowania odpadów												
I.3.10.	Likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
I.3.11.	Realizacja programu <i>Czyste Lasy na Mazowszu</i>	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
I.4.	Cel średniokresowy - Ochrona powierzchni ziemi											
Kierunek działań - Ochrona gleb użytkowanych rolniczo												
I.4.1.	Ochrona przed erozją wietrzną - prowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych i wprowadzenie zalesień na glebach o najniższych klasach bonitacji	-	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	0	-
Kierunek działań - Edukacja ekologiczna rolników												
I.4.2.	Realizacja Planu Działań Samorządu Województwa Mazowieckiego na Rzecz Rozwoju Rolnictwa i Poprawy Jakości Artykułów Żywnościowych na Mazowszu w zakresie jakości i bezpieczeństwa żywności, technologii, produkcji, wytwarzania produktów tradycyjnych i rolnictwa ekologicznego	+	+	+	+	+	0	+	+	+	0	+
I.4.3.	Upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
I.5.	Cel średniokresowy - Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym											
Kierunek działań - Ograniczenie emisji hałasu do środowiska												
I.5.1.	Przebudowa dróg wraz z budową zabezpieczeń akustycznych	-/0	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	-	+/-	-
I.5.2.	Wdrażanie rozwiązań ograniczających hałas w zakładach	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.5.3.	Tworzenie odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych oddzielających potencjalne źródła hałasu od terenów zamieszkałych	0	+	0	0	0	0	0	+/-	0	+	0
I.5.4.	Wyznaczanie obszarów „cichych”	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0
Kierunek działań - Ocena stanu akustycznego środowiska												
I.5.5.	Opracowywanie przeglądów ekologicznych i analiz porealizacyjnych	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kierunek działań - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi												
I.5.6.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych, a także tworzenie baz danych oraz rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól w środowisku	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.5.7.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zasad ograniczenia w użytkowaniu terenów położonych w zasięgu ewentualnego ponadnormatywnego promieniowania elektromagnetycznego	0	+	0	0	0	0	0	+/-	0	+	0

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
I.5.8.	Prowadzenie przez organy ochrony środowiska ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne (zgłoszenia instalacji)	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRIORYTET II – racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych												
II.1.	Cel średniookresowy - Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi											
<i>Kierunek działań - Zmniejszenie deficytu wód powierzchniowych i podziemnych</i>												
II.1.1.	Racjonalne wykorzystanie wód podziemnych na cele komunalne i przemysłowe	0	+	0	+	+	0	+	+	+	0	0
II.1.2.	Realizacja i monitoring <i>Programu małej retencji dla Województwa Mazowieckiego</i>	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	+	+/-
<i>Kierunek działań - Działania organizacyjno – prawne w zakresie gospodarowania wodą</i>												
II.1.3.	Działania kontrolne związane z ochroną wód przed zanieczyszczeniami	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+
II.1.4.	Weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód	+	+	+	+	+	0	0	+	+	0	+
II.2.	Cel średniookresowy - Zrównoważone wykorzystanie energii											
<i>Kierunek działań - Poprawa efektywności energetycznej</i>												
II.2.1.	Realizacja obowiązku oszczędności energii przez jednostki sektora publicznego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
II.2.2.	Wprowadzanie nowoczesnych i energooszczędnych technologii oraz systemu zarządzania energią i systemu audytów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
II.2.3.	Opracowanie i przyjęcie dokumentacji dot. zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe (założenia do planów i plany)	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+
<i>Kierunek działań - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii</i>												
II.2.4.	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepła	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+	+/-
II.2.5.	Wykorzystanie biomasy do produkcji ciepłej i energii elektrycznej	+/-	+	+/-	+	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+/-
II.2.6.	Wdrożenie rozwiązań wykorzystujących kogenerację	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
II.3.	Cel średniookresowy - Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi											
<i>Kierunek działań - Monitoring i kontrola kopalni</i>												
II.3.1.	Ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalni	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+
PRIORYTET III – ochrona przyrody												
III.1.	Cel średniookresowy - Ochrona walorów przyrodniczych											
<i>Kierunek działań - Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych</i>												
III.1.1.	Budowanie i aktualizacja baz danych z zakresu ochrony przyrody	+	0	+	+	+	0	+	+	+	+	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
III.1.2.	Kontynuacja tworzenia sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody oraz form mniejszych tj.: zespoły przyrodniczo - krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+
III.1.3.	Odtwarzanie naturalnych terenów zalewowych	+	+	+	+/-	+	+	+/-	+	+	+/-	+
Kierunek działań - Ochrona gatunkowa												
III.1.4.	Czynna ochrona wybranych gatunków chronionych ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych	+	0	+/-	+/-	0	0	+	+	+	+	+
III.1.5.	Przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i ostoi gatunków na obszarach chronionych z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej	+	0	+/-	+/-	0	0	+/-	+/-	+	+	+
Kierunek działań - Udrażnianie, kształtowanie, odtwarzanie korytarzy ekologicznych (leśnych, rzecznych) umożliwiających przemieszczenie się zwierząt i funkcjonowanie populacji												
III.1.6.	Tworzenie przejść umożliwiających migrację zwierząt przy drogach przecinających korytarze ekologiczne	+	0	+	+/-	0	0	-	+	+	+	+
III.1.7.	Budowa urządzeń udrażniających rzeki i potoki	+	0	+	+/-	+	0	-	+	+	+	+
Kierunek działań - Ochrona i rozwój zieleni na terenach zurbanizowanych												
III.1.7.	Budowa, modernizacja i pielęgnacja parków i skwerów	+	+	+/-	+/-	+	+	+	+	0	+	0
III.1.8.	Utrzymanie terenów zieleni przy drogach gminnych, powiatowych, wojewódzkich, krajowych i osiedlowych	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0
III.1.9.	Systematyczna pielęgnacja pomników przyrody	+	+	+	+	0	0	+	+	0	+	0
III.2.	Cel średniookresowy - Zwiększenie lesistości											
Kierunek działań - Realizacja założeń Programu zwiększenia lesistości dla Województwa Mazowieckiego do 2020 roku												
III.2.1.	Zalesianie terenów z uwzględnieniem warunków przyrodniczo-krajobrazowych i potrzeb różnorodności biologicznej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
III.2.2.	Odbudowa powierzchni zniszczonej przez huragany i pożary	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
III.2.3.	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
III.2.4.	Przeznaczanie nowych terenów pod zalesienia i ograniczanie wylesień poprzez odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
III.3.	Cel średniookresowy - Ochrona lasów, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej											
Kierunek działań - Rozwój różnorodności biologicznej w lasach na różnych poziomach jej funkcjonowania												
III.3.1.	Ochrona i utrzymanie cennych, naturalnych siedlisk bagiennych i podmokłych	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
III.3.2.	Zwiększenie różnorodności genetycznej i gatunkowej biocenoz leśnych (selekcja, szkółkarstwo, odnowienia naturalne, przebudowa drzewostanów)	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kierunek działań - Ochrona lasów przed nadmierną presją turystów na terenach cennych przyrodniczo												
III.3.3.	Budowa lub modernizacja małej infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów cennych przyrodniczo przed nadmierną presją turystów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
PRIORYTET IV – poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego powiatu												
IV.1.	Cel średniookresowy - Transport substancji niebezpiecznych											
Kierunek działań - Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń związanych z transportem materiałów niebezpiecznych												
IV.1.1.	Wyznaczenie i budowa przy głównych drogach parkingów dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
IV.1.2.	Kontrole pojazdów przewożących materiały niebezpieczne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
IV.1.3.	Aktualizacja wykazu tras drogowych i kolejowych po których przewożone są towary niebezpieczne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
IV.1.4.	Ograniczenie budownictwa obiektów użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania wzdłuż szlaków, którymi prowadzi transport materiałów niebezpiecznych poprzez odpowiednie zapisy w mpzp	0	+	0	0	0	0	0	+/-	0	+/-	0
IV.1.5.	Ewidencjonowanie ilości przewożonych materiałów niebezpiecznych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
IV.2.	Cel średniookresowy - Przeciwdziałanie poważnym awariom											
Kierunek działań - Wzmocnienie instytucjonalne służb inspekcji ochrony środowiska, inspekcji sanitarnej i straży pożarnej												
IV.2.1.	Poprawa technicznego wyposażenia służb inspekcji ochrony środowiska, inspekcji sanitarnej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
IV.2.2.	Doposażenie straży pożarnej w sprzęt ratownictwa chemiczno-ekologicznego	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
IV.2.3.	Wzmocnienie etatowe służb inspekcji ochrony środowiska	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kierunek działań - Prowadzenie baz danych dotyczących zakładów, które mogą być potencjalnymi sprawcami poważnych awarii												
IV.2.4.	Aktualizacja i udostępnianie bazy danych o zakładach przemysłowych mogących potencjalnie powodować istotne zagrożenie dla środowiska	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kierunek działań - Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń przez zakłady, które mogą być potencjalnymi sprawcami poważnych awarii												
IV.2.5.	Zintensyfikowanie monitoringu i kontroli potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez nich wymogów bezpieczeństwa i prewencji	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
IV.2.6.	Modernizacja zakładów w celu eliminacji potencjalnych zagrożeń wystąpienia awarii	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
IV.2.7.	Zakaz lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie życia lub zdrowia ludzi w granicach miast i w obrębie zwartej zabudowy wsi poprzez odpowiednie zapisy w mpzp	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+/-	0
IV.2.8.	Zakaz lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenach szczególnie narażonych na niebezpieczeństwo powodzi poprzez odpowiednie zapisy w mpzp	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+/-	+
IV.3.	Cel średniookresowy - Ochrona przed powodzią i suszą											
<i>Kierunek działań - Przygotowywanie oraz aktualizacja dokumentów planistycznych i map w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego</i>												
IV.3.1.	Przygotowanie mapy zagrożenia powodziowego	0	+	0	0	+	0	+	+	0	+	0
IV.3.2.	Przygotowanie mapy ryzyka powodziowego	0	+	0	0	+	0	+	+	0	+	0
IV.3.3.	Przygotowanie planu zarządzania ryzykiem powodziowym	0	+	0	0	+	0	+	+	0	+	0
IV.3.4.	Wyznaczania i wprowadzania do planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i innych dokumentów planistycznych granic obszarów zagrożenia powodzią oraz ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym	0	+	0	0	+	0	+	+	0	+	0
IV.3.5.	doskonalenie procedur kierowania akcją na wypadek wystąpienia powodzi	0	+	0	0	+	0	+	+	+	+	0
<i>Kierunek działań - Przygotowanie i modernizacja technicznego zaplecza w zakresie ochrony przed powodzią i suszą</i>												
IV.3.6.	Poprawa stanu istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej	+/-	+	+/-	+/-	+	0	+	+	+	+	+/-
IV.3.7.	Realizacja nowych inwestycji w zakresie infrastruktury przeciwpowodziowej w tym utworzenie polderów na terenie województwa mazowieckiego	+/-	+	+/-	+/-	+	0	+/-	+/-	+	+	+/-
IV.3.8.	Budowa i modernizacja infrastruktury pozwalającej na zwiększenie retencji wody w sposób techniczny i nietechniczny	+/-	+	+/-	+/-	+	0	+/-	+/-	+	+	+/-
IV.3.9.	Doskonalenie systemu wczesnego ostrzegania przed zjawiskami hydrologicznymi oraz meteorologicznymi	0	+	0	0	+	0	+	+	+	+	0
IV.4.	Cel średniookresowy - Ochrona przed osuwiskami											
<i>Kierunek działań - Ochrona przed osuwiskami</i>												
IV.4.1.	Kontynuacja systemu monitorowania terenów osuwiskowych	0	+	0	0	0	0	+	+	+	+	0
IV.4.2.	Wprowadzanie w planach zagospodarowania przestrzennego w zapisach dotyczących rejonów osuwiskowych warunków wynikających z badań geologiczno-inżynierskich	0	+	0	0	0	0	+	+	+	+	0
IV.5.	Cel średniookresowy - Ochrona przeciwożarowa											
<i>Kierunek działań - Kierunek działań - Ochrona przed pożarami</i>												

Lp.	Działania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
IV.5.1.	Monitoring terenów szczególnie zagrożonych pożarami, w tym zakup sprzętu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
IV.5.2.	Propagowanie zasad przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym w lasach	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
IV.5.3.	Budowa i modernizacja dróg przeciwpożarowych	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+	+
IV.5.4.	Modernizacja i wyposażenie jednostek straży pożarnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
PRIORYTET IV – podnoszenie świadomości ekologicznej lokalnego społeczeństwa												
V.1.	Cel średniookresowy - Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu											
<i>Kierunek działań - Kształtowanie i promocja postaw pro środowiskowych</i>												
V.1.1.	Organizowanie kampanii informacyjno-edukacyjnych oraz akcji lokalnych służących ochronie środowiska	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
V.1.2.	Prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczo-leśną ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony przyrody	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
V.1.3.	Organizowanie kampanii i akcji edukacyjno-informacyjnych, dla wszystkich grup społecznych, dotyczącej zasad i podstaw prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami.	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+
V.1.4.	Kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania wody, energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości;	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
V.1.5.	Promocja rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii ograniczających zużycie energii	+/-	+	+/-	+	+/-	+	+/-	+/-	+	+	+/-

UWAGA: oddziaływanie negatywne może polegać np. na zajęciu terenu pod obiekty budowlane, zalesianiu terenów muraw napiaskowych, likwidacji miejsc gniazdowania gatunków synantropijnych poprzez termomodernizację budynków, zwiększonej emisji zanieczyszczeń do powietrza i hałasu do środowiska na etapie budowy obiektów kubaturowych, itp. Zaznaczyć jednak należy, iż powyższa tabela nie uwzględnia możliwości minimalizacji bądź kompensacji powyższych negatywnych oddziaływań

Na podstawie analizy powyższych celów zidentyfikowano rodzaje przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, przy czym nie będą to oddziaływania znaczące w rozumieniu przytoczonej powyżej definicji. Będą to przede wszystkim przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym polegające w szczególności na:

- budowie nowych oraz modernizacji i rozbudowie istniejących sieci wodociągowych,
- budowie nowych oraz modernizacji i rozbudowie istniejących sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków,
- modernizacji istniejących i budowie przydomowych oczyszczalni ścieków,
- rozbudowie i modernizacji istniejących gminnych oczyszczalni ścieków,
- rozbudowie i modernizacji istniejących dróg.

W poniższej tabeli nr 18 przedstawiono analizę potencjalnego wpływu na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, przewidzianych do realizacji na terenie powiatu łosickiego w okresie programowania analizowanego dokumentu.

Tabela nr 18. Matryca wpływu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie powiatu łosickiego (zapisanych literalnie w Programie ochrony środowiska dla powiatu łosickiego)

Zadanie inwestycyjne	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny i grzyby	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary NATURA 2000
Budowa sieci kanalizacyjnej na odcinku Huszlew – Makarówka - Władysławów	0	+	-/+	-/+	-/+	-	-	-	+	0	0
Budowa oczyszczalni ścieków we wsi Niemojki	-/0	-/+	-/+	-/+	-/+	-	-/+	-/0	+	0	0
Budowa sieci kanalizacyjnej we wsi Niemojki	0	+	-/+	-/+	-/+	-	-	-	+	0	0
Budowa sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2014 – 2017	0	+	-/+	-/+	-/+	-	-	-	+	0	0
Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2014 – 2017											
Budowa sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2018 – 2020	0	+	-/+	-/+	-/+	-	-	-	+	0	0
Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2018 – 2020	0	+	-/+	-/+	-/+	-	-	-	+	0	0
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Olszanka	-/0	-/+	-/+	-/+	-/+	-	-/+	-/0	+	0	0
Opracowanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Olszanka wraz z inwentaryzacją	0	+	+	+	+	0	+	0	0	0	+
Budowa sieci wodociągowej w Gminie Platerów – ok. 3 km, ok. 120 mieszkańców do podłączenia	0	+	-/+	-/+	-/+	-	-	-	+	0	0
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Falatycze i Ostromęczyn – ok. 15,7 km, ok. 612 mieszkańców do podłączenia	0	+	-/+	-/+	-/+	-	-	-	+	0	0
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – 180 szt. w Gminie Platerów	-/0	-/+	-/+	-/+	-/+	-	-/+	-/0	+	0	0
Usuwanie azbestu z pokryć dachowych sukcesywnie w miarę zainteresowania mieszkańców – przyjęto ok. 6000 m ² rocznie w Gminie Platerów	+	+/-	+/-	+	+	+	+	+	+	+	+
Montaż instalacji solarnych w ilości ok. 700 obiektów z przeznaczeniem na CWU w Gminie Platerów	0	+	0	0	0	+	+	-/0	+	+	+
Modernizacji oczyszczalni ścieków w m. Kisielew	-/0	-/+	-/+	-/+	-/+	-	-/+	-/0	+	0	0
Przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Sarnaki	-/0	-/+	-/+	-/+	-/+	-	-/+	-/0	+	0	0
Przebudowa ujęcia wody w m. Chybów	-/0	-/+	-/+	-/+	-/+	-	-/+	-/0	+	0	0
Przebudowa drogi powiatowej nr 2009W Sarnaki – Mierzvice	0	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	+	-/+	-	-/+	0
Przebudowa ulicy Majora Zenona w Łosicach	0	+	-/+	-/+	-/+	-	-	-	+	+	0
Remont odcinka drogi nr 2048W w miejscowości Nowosielec	0	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	+	-/+	-	-/+	0

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie jednej gminy. W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto, w przypadku takich przedsięwzięć, jak budowa sieci kanalizacji sanitarnej czy sieci wodociągowej, główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter. Zaznaczyć również należy, że w konsekwencji ich realizacja skutkować będzie poprawą stanu środowiska na danym terenie. Ponadto ich realizacja:

- posiada silny związek z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska na terenie poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu łosickiego,
- służy wspieraniu zrównoważonego rozwoju,
- służy wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

W poniższej tabeli nr 19 przedstawiono ocenę potencjalnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w kontekście rodzaju tych oddziaływań.

Tabela nr 19. Matryca wpływu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie powiatu łosickiego (zapisanych literalnie w Programie ochrony środowiska dla powiatu łosickiego) w kontekście tych oddziaływań

Zadanie inwestycyjne	Rodzaj oddziaływania na środowisko
Budowa sieci kanalizacyjnej na odcinku Huszlew – Makarówka - Władysławów	<p>etap realizacji – oddziaływania krótkoterminowe i chwilowe, bezpośrednie</p> <p>etap eksploatacji – oddziaływania długoterminowe, stałe, bezpośrednie i pośrednie</p>
Budowa oczyszczalni ścieków we wsi Niemojki, gm. Łosice	
Budowa sieci kanalizacyjnej we wsi Niemojki, gm. Łosice	
Budowa sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2014 – 2017	
Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2014 – 2017	
Budowa sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2018 – 2020	
Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2018 – 2020	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Olszanka	
Opracowanie <i>Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Olszanka</i> wraz z inwentaryzacją	samo opracowanie nie spowoduje występowania oddziaływania na środowisko. Jego realizacja spowoduje oddziaływania: krótkoterminowe, chwilowe i bezpośrednie
Budowa sieci wodociągowej w Gminie Platerów – ok. 3 km, ok. 120 mieszkańców do podłączenia	<p>etap realizacji – oddziaływania krótkoterminowe i chwilowe, bezpośrednie</p> <p>etap eksploatacji – oddziaływania długoterminowe, stałe, bezpośrednie i pośrednie</p>
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Falatycze i Ostromęczyn – ok. 15,7 km, ok. 612 mieszkańców do podłączenia	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – 180 szt. w Gminie Platerów	

Zadanie inwestycyjne	Rodzaj oddziaływania na środowisko
Usuwanie azbestu z pokryć dachowych sukcesywnie w miarę zainteresowania mieszkańców – przyjęto ok. 6000 m ² rocznie w Gminie Platerów	etap realizacji – oddziaływania krótkoterminowe i chwilowe, bezpośrednie
Montaż instalacji solarnych w ilości ok. 700 obiektów z przeznaczeniem na CWU w Gminie Platerów	
Modernizacji oczyszczalni ścieków w m. Kisielew	etap realizacji – oddziaływania krótkoterminowe i chwilowe, bezpośrednie
Przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Sarnaki	
Przebudowa ujęcia wody w m. Chybów	
Przebudowa drogi powiatowej nr 2009W Sarnaki – Mierzvice	etap eksploatacji – oddziaływania długoterminowe, stałe, bezpośrednie i pośrednie
Przebudowa ulicy Majora Zenona w Łosicach	
Remont odcinka drogi nr 2048W w miejscowości Nowosielec	

Na etapie realizacji powyższych przedsięwzięć występować będą następujące oddziaływania (zarówno o charakterze pozytywnym, jak i negatywnym):

- *bezpośrednie* – polegające np. na emisji zanieczyszczeń o charakterze komunikacyjnym bądź emisji pyłów mineralnych do środowiska w trakcie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury komunalnej,
- *pośrednie* – związane z powiązaniem występującymi pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska oraz migracją zanieczyszczeń, ale wynikające także ze specyfiki poszczególnych przedsięwzięć, np. ścieki komunalnej wprowadzane są do środowiska w innym miejscu niż powstają,
- *wtórne* – związane z reakcjami chemicznymi zachodzącymi w środowisku w przypadkach znaczących emisji do środowiska wysoce reaktywnych związków zanieczyszczających, nie przewiduje się wystąpienia,
- *skumulowane* – stanowiące efekt oddziaływania na danych obszar kilku przedsięwzięć o znaczącej emisji, nie przewiduje się wystąpienia,
- *krótkoterminowe* – związane w przejściowym charakterem realizacji wielu przedsięwzięć, tj. budowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych,
- *średnioterminowe* – nie przewiduje się wystąpienia,
- *długoterminowe* – związane w szczególności z funkcjonowaniem obiektów infrastrukturalnych, tj. oczyszczalnia ścieków czy ciągów drogowych,
- *stałe* – związane w szczególności z funkcjonowaniem obiektów infrastrukturalnych, tj. oczyszczalnia ścieków czy ciągów drogowych,
- *chwilowe* – związane z wydarzeniami o charakterze awarii, ale także z działaniami technicznymi, lecz nie mającymi charakteru inwestycyjnego, np. likwidacja dzikich wysypisk oraz z realizacją elementów infrastruktury technicznej o charakterze podziemnym, itp.

W przypadku przedsięwzięć inwestycyjnych zapisanych w *Programie* w zakresie wzajemnego oddziaływania między poszczególnymi elementami środowiska mogą mieć miejsce następujące interakcje:

- powietrze atmosferyczne – gleba,
- powietrze atmosferyczne – wody gruntowe i podziemne,
- powietrze atmosferyczne – szata roślinna,
- wody gruntowe i podziemne – szata roślinna,
- gleba – wody gruntowe i podziemne,
- gleba – szata roślinna.

Jednak ze względu na ogólny charakter ustaleń projektu *Programu* na etapie niniejszej prognozy nie istnieje możliwość przedstawienia szczegółowych informacji na temat charakteru oraz skali potencjalnych oddziaływań, a także wzajemnych interakcji pomiędzy elementami środowiska objętymi oddziaływaniami powstającymi w efekcie realizacji projektowanych przedsięwzięć (ze względu na brak szczegółowych danych technicznych charakteryzujących poszczególne przedsięwzięcia).

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. Nr 213, poz. 1397) nakłada obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (obligatoryjny bądź fakultatywny). Raporty oddziaływania na środowisko dot. poszczególnych zadań inwestycyjnych mogą wskazywać działania alternatywne. Odnośnie w/w zagadnień na obecnym etapie opracowywania niniejszej prognozy nie przewiduje się rozwiązań alternatywnych. Rozwiązania kompensujące negatywne oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć będą określane odrębnie w trakcie procesów inwestycyjnych.

W przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych szczególną uwagę na etapie ich projektowania należy zwrócić na możliwość wystąpienia negatywnego oddziaływania ich realizacji oraz eksploatacji na obszary i obiekty chronione, w szczególności na istniejące i projektowane obszary NATURA 2000.

W poniższych tabelach nr 20 i 21 przedstawiono analizę potencjalnego wpływu planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, zapisanych w projekcie *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego* na obszary chronione na jego terenie.

Tabela nr 20. Matryca wpływu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie powiatu łosickiego (zapisanych literalnie w Programie ochrony środowiska dla powiatu łosickiego) na obszary NATURA 2000

Przedsięwzięcie	Dolina Dolnego Bugu	Ostoja Nadbużańska	Dolina Liwca	Ostoja Nadliwiecka
Gmina Huszlew				
Budowa sieci kanalizacyjnej na odcinku Huszlew – Makarówka - Władysławów	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów			
Miasto i Gmina Łosice				
Budowa oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Niemojki, gm. Łosice	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów			
Budowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2014 – 2017 oraz 2018 – 2020				
Gmina Olszanka				
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Olszanka	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów		przeprowadzenie procedury oceny zaleca się w przypadkach lokalizacji w granicach obszarów lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, biorąc jednak pod uwagę niewielką skalę przedsięwzięć oraz ich proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na powyższe obszary NATURA 2000. Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięć w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie powyższych obszarów	
Opracowanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Olszanka wraz z inwentaryzacją	Ze względu na charakter przedsięwzięcia brak przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary NATURA 2000			

Przedsięwzięcie	Dolina Dolnego Bugu	Ostoja Nadbużańska	Dolina Liwca	Ostoja Nadliwiecka
Gmina Platerów				
Budowa sieci wodociągowej w Gminie Platerów – ok. 3 km, ok. 120 mieszkańców do podłączenia	przeprowadzenie procedury ooś zaleca się w przypadkach lokalizacji w granicach obszarów lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, biorąc jednak pod uwagę niewielką skalę przedsięwzięć oraz ich proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na powyższe obszary NATURA 2000. Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięć w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie powyższych obszarów		brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów	
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Falatycze i Ostromęczyn – ok. 15,7 km, ok. 612 mieszkańców do podłączenia	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów			
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – 180 szt. w Gminie Platerów	przeprowadzenie procedury ooś zaleca się w przypadkach lokalizacji w granicach obszarów lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, biorąc jednak pod uwagę niewielką skalę przedsięwzięć oraz ich proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na powyższe obszary NATURA 2000. Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięć w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie powyższych obszarów		brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów	
Usuwanie azbestu z pokryć dachowych sukcesywnie w miarę zainteresowania mieszkańców – przyjęto ok. 6000 m ² rocznie w Gminie Platerów	Ze względu na charakter przedsięwzięcia brak przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary NATURA 2000			
Montaż instalacji solarnych w ilości ok. 700 obiektów z przeznaczeniem na CWU w Gminie Platerów				

Przedsięwzięcie	Dolina Dolnego Bugu	Ostoja Nadbużańska	Dolina Liwca	Ostoja Nadliwiecka
Gmina Platerów				
Modernizacji oczyszczalni ścieków w m. Kisielew	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów	zaleca się przeprowadzenie procedury o.o.s., biorąc jednak pod uwagę ograniczoną skalę przedsięwzięcia oraz jego proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na analizowany obszar. Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięcia w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie obszaru	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów	
Gmina Sarnaki				
Przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Sarnaki	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów			
Przebudowa ujęcia wody w m. Chybów				

Przedsięwzięcie	Dolina Dolnego Bugu	Ostoja Nadbużańska	Dolina Liwca	Ostoja Nadliwiecka
Inwestycje powiatowe				
Przebudowa drogi powiatowej nr 2009W Sarnaki – Mierzvice	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów	zaleca się przeprowadzenie procedury ooś, biorąc jednak pod uwagę ograniczoną skalę przedsięwzięcia oraz jego proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na analizowany obszar. Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięcia w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie obszaru	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów	
Przebudowa ulicy Majora Zenona w Łosicach	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów			
Remont odcinka drogi nr 2048W w miejscowości Nowosielec				

Tabela nr 21. Matryca wpływu na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na terenie powiatu łosickiego (zapisanych literalnie w Programie ochrony środowiska dla powiatu łosickiego) na pozostałe obszary chronione

Przedsięwzięcie	Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”	Nadbużański Park Krajobrazowy	Rezerwat „Kózki”	Rezerwat „Zabuże”	Rezerwat „Mierzvice”	Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu
Gmina Huszlew						
Budowa sieci kanalizacyjnej na odcinku Huszlew – Makarówka - Władysławów	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięcia oraz jego lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów					
Miasto i Gmina Łosice						
Budowa oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Niemojki, gm. Łosice	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów					
Budowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy Łosice w latach 2014 – 2017 oraz 2018 – 2020						
Gmina Olszanka						
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Olszanka	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów					
Opracowanie <i>Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Olszanka</i> wraz z inwentaryzacją	Ze względu na charakter przedsięwzięcia brak przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary prawnie chronione					

Przedsięwzięcie	Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”	Nadbużański Park Krajobrazowy	Rezerwat „Kózki”	Rezerwat „Zabuże”	Rezerwat „Mierzvice”	Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu
Gmina Platerów						
Budowa sieci wodociągowej w Gminie Platerów – ok. 3 km, ok. 120 mieszkańców do podłączenia	zaleca się przeprowadzenie procedury ooś, biorąc jednak pod uwagę ograniczoną skalę przedsięwzięcia oraz jego proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na analizowany obszar. Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięcia w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie obszaru		brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów			zaleca się przeprowadzenie procedury ooś, biorąc jednak pod uwagę ograniczoną skalę przedsięwzięcia oraz jego proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na analizowany obszar. Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięcia w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie obszaru
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Falatycze i Ostromęczyn – ok. 612 mieszkańców do podłączenia, ok. 15,7 km,	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów					

Przedsięwzięcie	Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”	Nadbużański Park Krajobrazowy	Rezerwat „Kózki”	Rezerwat „Zabuże”	Rezerwat „Mierzvice”	Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu
Gmina Platerów						
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – 180 szt. w Gminie Platerów	zaleca się przeprowadzenie procedury ooś, biorąc jednak pod uwagę ograniczoną skalę przedsięwzięcia oraz jego proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na analizowany obszar. Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięcia w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie obszarów		brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów			zaleca się przeprowadzenie procedury ooś, biorąc jednak pod uwagę ograniczoną skalę przedsięwzięcia oraz jego proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na analizowany obszar. Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięcia w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie obszaru
Usuwanie azbestu z pokryć dachowych sukcesywnie w miarę zainteresowania mieszkańców – przyjęto ok. 6000 m ² rocznie w Gminie Platerów	Ze względu na charakter przedsięwzięcia brak przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary prawnie chronione					

Przedsięwzięcie	Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”	Nadbużański Park Krajobrazowy	Rezerwat „Kózki”	Rezerwat „Zabuże”	Rezerwat „Mierzvice”	Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu
Gmina Platerów						
Montaż instalacji solarnych w ilości ok. 700 obiektów z przeznaczeniem na CWU w Gminie Platerów	Ze względu na charakter przedsięwzięcia brak przesłanek by sądzić, że może wystąpić jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na obszary prawnie chronione					
Modernizacji oczyszczalni ścieków w m. Kisielew	<p>zaleca się przeprowadzenie procedury ooś, biorąc jednak pod uwagę ograniczoną skalę przedsięwzięcia oraz jego proekologiczny charakter nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na analizowany obszar.</p> <p>Prawidłowa (zgodna z normami budowlanymi i przepisami ochrony środowiska) realizacja oraz eksploatacja przedsięwzięcia w sposób pozytywny będzie wpływała na jakość środowiska w obrębie obszarów</p>	<p>brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięcia oraz jego realizację w obrębie istniejącego już obiektu technologicznego, a także lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów</p>				

Przedsięwzięcie	Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”	Nadbużański Park Krajobrazowy	Rezerwat „Kózki”	Rezerwat „Zabuże”	Rezerwat „Mierzvice”	Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu
Gmina Sarnaki						
Przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Sarnaki	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich realizację w obrębie istniejących już obiektów technologicznych, a także lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów					
Przebudowa ujęcia wody w m. Chybów						
Inwestycje powiatowe						
Przebudowa drogi powiatowej nr 2009W Sarnaki – Mierzvice	brak negatywnego wpływu – ze względu na skalę przedsięwzięć oraz ich realizację w obrębie istniejących już obiektów technologicznych, a także lokalizację w znacznym oddaleniu od granic powyższych obszarów					
Przebudowa ulicy Majora Zenona w Łosicach						
Remont odcinka drogi nr 2048W w miejscowości Nowosielec						

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia w głównej mierze realizowane będą w obrębie już istniejących obiektów infrastrukturalnych i budowlanych, w obszarach zabudowanych, o określonej antropopresji i ograniczonych zasobów przyrodniczych, w związku z czym ich potencjalny wpływ na obszary NATURA 2000 oraz inne obszary chronione, położone w sąsiedztwie lub w obrębie których będą realizowane planowane przedsięwzięcia, będzie ograniczony.

W przypadku przedstawionych powyżej przedsięwzięć (za wyjątkiem budowy nowych obiektów kubaturowych bądź infrastrukturalnych) główne oddziaływania na środowisko przyrodnicze, rozumiane w tym przypadku jako świat roślin i zwierząt, związane będą z prowadzeniem prac remontowo – budowlanych, powodujących przede wszystkim emisję zanieczyszczeń do powietrza i hałasu do środowiska oraz z obecnością nadmiernej ilości ludzi i sprzętu budowlanego. Zaznaczyć jednak należy, że oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały i przemijający, nie powodujący trwałych zmiany w ekosystemach przyrodniczych. W przypadku powyższych przedsięwzięć nie przewiduje się znaczącego powiększania obszarów trwale zabudowanych, co chroni środowisko przed znaczącą utratą nowych powierzchni biologicznie czynnych.

Zaznaczyć jednak należy, że ze względu na brak wyczerpujących danych technicznych, dotyczących powyższych przedsięwzięć, szczegółowe określenie zakresu oraz intensywności wpływu ich realizacji i funkcjonowania na obszary chronione nie jest możliwe. Biorąc jednak pod uwagę:

- 1) lokalny charakter i ograniczoną skalę projektowanych przedsięwzięć (służyć będą wyłącznie lokalnym społeczności),
- 2) proekologiczny i prospołeczny charakter,
- 3) ich planowaną lokalizację w obszarach o określonej antropopresji, tzn. w granicach krajobrazu wiejskiego, głównie w bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,

można wnioskować, że ich realizacja:

- nie spowoduje opóźnienia w osiągnięciu celów ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje przerwania procesu osiągnięcia celów ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje zaburzenia równowagi, rozmieszczenia i zagęszczenia kluczowych gatunków, stanowiących wskaźniki właściwego stanu ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,

- nie zmieni dynamiki stosunków (np. pomiędzy glebą a wodą albo pomiędzy roślinami a zwierzętami), które definiują strukturę i funkcje obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie zredukuje obszaru występowania kluczowych siedlisk,
- nie zredukuje liczebności populacji kluczowych gatunków,
- nie zmniejszy różnorodności obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje fragmentacji obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje utraty kluczowych cech przyrodniczych,
- nie spowoduje uszczuplenia zasobów przyrodniczych i krajobrazowych chronionych w ramach użytków ekologicznych.

Należy zaznaczyć, że wpływ realizacji celów *Programu*, poprzez konkretne zadania, generalnie przybiera wydźwięk pozytywny. Poszczególne ustalenia mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak pomijając siłę tych wpływów prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania, w tym także obszarów chronionych.

W przypadku realizacji celów *Programu*, oddziaływanie w pełni pozytywne prognozuje się szczególnie w odniesieniu do następujących komponentów środowiska: *przyroda*, w tym obszary *NATURA 2000*, *zdrowie ludzi*, *zwierzęta*, *rośliny*, *wody*, *powietrze*, *klimat*, *zasoby naturalne* oraz *zabytki*.

Na szczególną uwagę przy sporządzaniu prognozy zasługują obszary problemowe, na których istnieje lub może zaistnieć konflikt społeczeństwa z ustalonymi lub planowanymi formami ochrony przyrody. Najwięcej tego typu problemów występuje na proponowanych albo już funkcjonujących obszarach Natura 2000. Analizy przeprowadzone przy sporządzaniu projektu *Programu* wykazały, że nie przewiduje się potencjalnych konfliktów podczas jego realizacji.

Inwestycje o charakterze punktowym nie stwarzają większego problemu, ponieważ łatwiej jest dostosować je do obowiązujących przepisów. Znacznie prostsza jest także zmiana lokalizacji takich inwestycji. Z uwagi na stosunkowo niewielki obszar oraz zasięg oddziaływania łatwiejsze jest również podjęcie działań kompensacyjnych.

Reasumując powyższe określono następujące **przewidywane korzyści dla środowiska stanowiące efekt realizacji celów i zadań inwestycyjnych określonych *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016, z perspektywą do 2020 roku***:

- nastąpi zmniejszenie „niskiej” emisji gazów i szczególnie pyłu zawieszzonego oraz poprawa stanu jakości powietrza,
- nastąpi poprawa stanu technicznego dróg, a tym samym obniży się emisja hałasu komunikacyjnego oraz zanieczyszczeń o charakterze komunikacyjnym,
- nastąpi zwiększenie liczby mieszkańców objętych siecią kanalizacyjną oraz zwiększenie ilości oczyszczanych ścieków. Nastąpi polepszenie jakości wód powierzchniowych,
- nastąpi poprawa sprawności funkcjonowania sieci wodociągowych, co w konsekwencji przyczyni się do zmniejszenia strat wody na sieci,
- nastąpi poprawa jakości gleb poprzez m.in. zastosowanie rolnictwa ekologicznego,
- nastąpi wzrost powierzchni obszarów objętych ochroną, powstaną plany ochrony umożliwiające skuteczniejszą ochronę przyrody, zwiększy się świadomość ekologiczna społeczeństwa, zahamowana zostanie degradacja obszarów cennych przyrodniczo,
- wzrośnie odporność drzewostanu, zahamuje się niekorzystna antropopresję na najcenniejsze tereny,
- nastąpi wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, samorządowców, wzrośnie aktywność mieszkańców w zakresie podejmowania działań służących ochronie środowiska, zmaleje bezrobocie, wzrośnie ilość przedsiębiorstw posiadających certyfikaty ekologiczne.

Reasumując powyższe analizy należy stwierdzić, że przeprowadzone w ramach opracowywania niniejszej *Prognozy* analizy wykazują, iż realizacja przedmiotowego *Programu*:

- 1) **nie będzie wpływała negatywnie na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, które zlokalizowane są na terenie powiatu łosickiego, także na integralność tych obszarów, jak również na spójność i integralność całej sieci Natura 2000**
- 2) **w zdecydowanej większości będzie pozytywnie oddziaływać na tę formę ochrony przyrody (głównie poprzez oddziaływanie pośrednie)**
- 3) **nie spowoduje negatywnego oddziaływania na zwierzęta**
- 4) **spowoduje poprawę warunków wegetacji roślin i grzybów**
- 5) **będzie wpływała pozytywnie na zwierzęta i rośliny, jak i formy ochrony przyrody a przez to na bioróżnorodność**
- 6) **będzie mieć pozytywny wpływ na wody podziemne i powierzchniowe (zarówno w odniesieniu do kwestii jakościowej, jak i ilościowej ochrony zasobów)**
- 7) **będzie pozytywnie wpływała na stan powietrza oraz nie będzie powodowała zmian klimatu**
- 8) **będzie mieć pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi**

9) **będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi**

10) **będzie mieć pozytywny wpływ na zabytki kultury**

Rozdział 11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie oraz ograniczanie prawdopodobnych negatywnych oddziaływań środowisko

Podstawowym sposobem i narzędziem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań związanych z realizacją *Programu*, jest przestrzeganie przy wdrażaniu poszczególnych działań (realizacji poszczególnych zamierzeń) obowiązujących przepisów.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach *Programu*, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków), ciągi komunikacyjne, zbiorniki retencyjne, elektrownie wiatrowe, biogazownie, urządzenia hydrotechniczne i przeciwpowodziowe. Inwestycje te w zdecydowanej większości, z uwagi na swój charakter podlegać będą procedurze oddziaływania na środowisko, w której szczegółowo analizowane będzie oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. W ramach procedury uwzględniane będą również analizy dotyczące minimalizacji bądź kompensacji możliwych oddziaływań. W efekcie ocenie zostanie poddany poziom znaczości poszczególnych oddziaływań.

Potencjalne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jaki i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Poniżej wymieniono główne zasady (działania), które pozwolą ewentualne negatywne oddziaływania ograniczyć do racjonalnego poziomu. Do działań takich zaliczyć można:

- odpowiednio dobrze przemyślany wybór lokalizacji inwestycji (a w przypadku inwestycji liniowych ich przebiegu) uwzględniający lokalne uwarunkowania, walory przyrodnicze i występowanie zabytków,
- odpowiednio starannie przygotowany projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji,
- odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w szczególności w sąsiedztwie obszarów szczególnie wrażliwych na negatywne oddziaływanie, obiektów zabytkowych oraz siedzib ludzkich,

- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów, rozwiązań konstrukcyjnych i organizacji pracy ograniczających wpływ na środowisko w fazie budowy, oraz eksploatacji,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych, okresów odpoczynku itp.,
- maskowanie (wkomponowywanie w otoczenie) elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- w przypadku inwestycji liniowych obok ww. działań stosować można również:
 - budowę zabezpieczeń akustycznych (ekrany, wały ziemne, „ciche” nawierzchnie),
 - budowę przejść dla zwierząt,
 - budowę zbiorników retencyjnych opóźniających odpływ wody ze zlewni,
 - budowę urządzeń oczyszczających ścieki pochodzące z wód opadowych z powierzchni drogi,
 - realizację zabezpieczeń w przypadku wystąpienia poważnej awarii (zastawki w systemie odwodnienia),
 - zastosowanie nasadzeń roślinności wzdłuż dróg zarówno w celu wkomponowania drogi w krajobraz, jak również w celu tworzenia stref zieleni ekotonowej lub osłonowej,
 - zastosowanie ogrodzeń ochronnych i naprowadzających na przejścia dla zwierząt.

Biorąc pod uwagę wyniki analizy w zakresie oddziaływania na środowisko zakładać można, że realizacja *Programu* nie będzie wymagała wykonania działań kompensacyjnych. Z pewnym prawdopodobieństwem zakładać również można (aczkolwiek musi być to zweryfikowane na etapie poszczególnych inwestycji), że realizacja poszczególnych inwestycji wynikających z poszczególnych działań nie będzie wymagać wykonania: „naturowej” kompensacji przyrodniczej wynikającej z art. 34 ustawy o ochronie przyrody.

Na tym etapie nie można jednak przesądzić, czy nie będzie konieczne wykonywanie kompensacji w rozumieniu ogólnym zgodnie z art. 75 ustawy - *Prawo ochrony środowiska* w odniesieniu do poszczególnych inwestycji.

Rozdział 12. Opis rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie Programu

Większość działań proponowanych do realizacji w ramach *Programu* ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument jest na wysokim stopniu ogólności i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie nowych dróg, oczyszczalni ścieków, stacji uzdatniania wody, urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii, itp. należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: *warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji* tzw. *wariant „0”*. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Przeprowadzona w ramach *Prognozy* analiza celów *Programu*, a w szczególności jego spójności z innymi dokumentami strategicznymi (w tym nadrzędnym dokumentem, jakim jest Polityka Ekologiczna Państwa) wskazuje, że są one w pełni zgodne z postanowieniami tych dokumentów, a także wynikają wprost z postanowień wynikających z tych dokumentów oraz obowiązującego w Polsce prawa. W świetle powyższego faktu przedstawianie alternatyw w tym kontekście jest nieuzasadnione.

Jako dodatkowy argument potwierdzający brak potrzeby przedstawiania rozwiązań alternatywnych w ramach niniejszej *Prognozy* są wyniki przeprowadzonych analiz, które pozwalają stwierdzić, że realizacja zamieszczonych w *Programie* rozwiązań ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko, oraz że realizacja jego postanowień nie powoduje występowania znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko (w tym na obszary Natura 2000).

Rozdział 13. Materiały źródłowe

- 1) Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem Działań na lata 2007 – 2013, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2003 r.
- 2) Krajowego program zwiększania lesistości, aktualizacja, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2003 r.
- 3) Krajowy plan gospodarki odpadami 2014, Rada Ministrów (Uchwała Nr 217 z dnia 24 grudnia 2010 r., M.P. Nr 101, poz. 1183)
- 4) Monitoring Chemizmu Gleb Ornych Polski w latach 2005 – 2007, IOŚ, Warszawa, 2008 r.
- 5) Plan Zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego i ocena planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2006 r.

- 6) Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do 2016 roku, Minister Środowiska, Warszawa, 2008 r.
- 7) Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 75/08 z dnia 21 kwietnia 2008 r.)
- 8) Program Możliwości Wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Mazowieckiego, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 208/06 z dnia 9 października 2006 r.)
- 9) Program Ochrony Powietrza dla Stref w Województwie Mazowieckim, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu jako wskaźnika wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w powietrzu, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 223/09 z dnia 21 grudnia 2009 r.)
- 10) Program Ochrony Powietrza dla Strefy Mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 222/09 z dnia 21 grudnia 2009 r.)
- 11) Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.
- 12) Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2007 (Uchwała Nr 18/07 z dnia 19 lutego 2007 r.)
- 13) Raport o występowaniu poważnych awarii w 2009 roku. Główny Inspektor Ochrony Środowiska, Warszawa, 2010 r.
- 14) Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2012, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, 2013 r.
- 15) Monitoring rzek w 2008 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- 16) Monitoring rzek w 2009 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- 17) Monitoring rzek w 2010 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- 18) Monitoring rzek w 2011 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- 19) Monitoring rzek w 2012 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- 20) Monitoring jakości wód podziemnych w województwie mazowieckim w 2010 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
- 21) Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja), Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa, 2006 r.
- 22) Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2006 r.

- 23) Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012 – 2017 z uwzględnieniem lat 2018 – 2023, Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 211/12 z dnia 22 października 2012 r.)
- 24) Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.

Rozdział 14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* Konieczność sporządzenia przedmiotowej prognozy wynika z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199, poz. 1227 ze zm.). Głównym celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska (zarówno pozytywnych jak i negatywnych), jakie związane mogą być z realizacją ustaleń *Programu*.

Wersja końcowa *Prognozy* zostanie opracowana po zakończeniu procesu konsultacji społecznych i uzyskaniu opinii stosownych organów. W ramach prowadzenia prac nad opracowaniem projektu *Programu* wystąpiono do właściwych organów z prośbą o określenie zakresu oraz stopnia szczegółowości informacji wymaganych do ujęcia w *Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu ww. Programu*.

Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r. jest trzecim programem ochrony środowiska, jaki został opracowany dla powiatu łosickiego. Biorąc pod uwagę zapisy dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych, nadrzędnym celem polityki ekologicznej powiatu łosickiego jest:

Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu łosickiego z poszanowaniem walorów przyrodniczych oraz z uwzględnieniem poprawy jakości środowiska

Określone w projekcie *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 r.* cele powiatowej polityki ekologicznej wskazują wysoką korelację z zagadnieniami uwzględnionymi w powyższych dokumentach strategicznych, choć zostały one sformułowane w sposób uwzględniający poziom zarządzania (lokalny), posiadane kompetencje prawne, możliwości finansowe oraz uwarunkowania przyrodnicze i potrzeby infrastrukturalne na terenie gminy.

Cele szczegółowe i działania wyznaczone w projekcie *Programu* realizują cele środowiskowe ujęte w dokumentach strategicznych. Nie stwierdzono także, aby były one sprzeczne z celami w zakresie ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu krajowym.

Ocenę oddziaływania na środowisko dla projektu *Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego* przeprowadzono według następującego schematu:

- określono zagadnienia wchodzące w skład oceny oddziaływania na środowisko,
- dokonano identyfikacji stanu elementów środowiska, potencjalnie wrażliwych na zmiany w wyniku realizacji założeń *Programu*,
- dokonano identyfikacji kierunków działań, które mogą wpłynąć na stan środowiska,
- sporządzenie matrycy przedstawiającej obszary zależności w rozbiciu na poszczególne jego komponenty,
- dokonano analizy rozwiązań alternatywnych.

Na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska w powiecie zdefiniowano główne problemy w zakresie ochrony środowiska. Następnie dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych zadań. Na tym etapie posłużono się macierzą relacyjną elementów środowiska i zadań inwestycyjnych, przedstawiającą w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie na środowisko. Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów: *ludzie, przyroda, zwierzęta i rośliny, wody, powietrze atmosferyczne, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat oraz zabytki*.

Ustalono czy występuje jakiekolwiek oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, krótkoterminowe, długoterminowe, stałe czy chwilowe pomiędzy zadaniem a danym elementem środowiska. Określono czy oddziaływanie to może być negatywne (-), pozytywne (+) czy obojętne (0). W niektórych przypadkach oddziaływanie w zależności od aspektu jaki się rozważa może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny (-/+) wpływ na dany element środowiska. Ze względu na brak szczegółów co do sposobu realizacji poszczególnych zadań w prognozie zidentyfikowano tylko kierunki tych oddziaływań.

Podstawową trudnością w sporządzaniu prognozy jest ogólny charakter projektu *Programu*, co sprawia, że sformułowania prognozy zawarte w macierzy często mają charakter warunkowy i mogą być zmienne w zależności od warunków realizacji przedsięwzięcia. Na etapie niniejszej *Prognozy* nie istnieje możliwość przedstawienia szczegółowych informacji na temat charakteru oraz skali potencjalnych oddziaływań, a także wzajemnych interakcji

między elementami środowiska objętymi oddziaływaniami powstającymi w efekcie realizacji projektowanych przedsięwzięć.

Nie znając zakresu i lokalizacji koniecznych do wykonania w ramach konkretnych działań inwestycji, nie można dokonać konkretnej i szczegółowej oceny oddziaływania. Dlatego też należy zakładać, że wszelkie sformułowane wnioski odnośnie możliwości wystąpienia możliwego negatywnego oddziaływania, powinny być zweryfikowane na etapie wykonywania szczegółowych analiz np. na etapie przygotowywania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji środowiskowych dla poszczególnych działań inwestycyjnych.

Podstawową trudnością wynikającą z niedostatków wiedzy, jaką napotkano w trakcie opracowania niniejszego dokumentu jest brak danych dotyczących jakości wybranych elementów środowiska, np. wód podziemnych, gleb, klimatu akustycznego, powietrza atmosferycznego. Ponadto szczegółowych dokumentów określających zasady gospodarowania środowiskiem oraz ochrony na obszarach NATURA 2000 – w przypadku niektórych działań rodzi ryzyko wystąpienia konfliktów na tle ekologicznym.

Reasumując analizy zawarte w *Prognozie* należy stwierdzić, że w przypadku braku realizacji projektu *Programu ochrony środowiska* potencjalne zmiany stanu środowiska w szczególności będą dotyczyć:

- pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków,
- postępującej degradacji gleb i utrata ich dla rolnictwa,
- utraty różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- degradacji walorów krajobrazu,
- pogorszenia jakości powietrza,
- zagrożenia spadkiem liczebności chronionych gatunków flory i fauny,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Zaznaczyć należy, że ze względu na brak wyczerpujących danych technicznych, dotyczących planowanych przedsięwzięć, szczegółowe określenie zakresu oraz intensywności wpływu ich realizacji i funkcjonowania na obszary chronione nie jest możliwe. Biorąc jednak pod uwagę:

- 1) lokalny charakter i ograniczoną skalę projektowanych przedsięwzięć (służyć będą wyłącznie lokalnym społeczności),
- 2) proekologiczny i prospołeczny charakter,

3) ich planowaną lokalizację w obszarach o określonej antropopresji, tzn. w granicach krajobrazu wiejskiego, głównie w bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,

można wnioskować, że ich realizacja:

- nie spowoduje opóźnienia w osiągnięciu celów ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje przerwania procesu osiągnięcia celów ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje zaburzenia równowagi, rozmieszczenia i zagęszczenia kluczowych gatunków, stanowiących wskaźniki właściwego stanu ochrony obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie zmieni dynamiki stosunków (np. pomiędzy glebą a wodą albo pomiędzy roślinami a zwierzętami), które definiują strukturę i funkcje obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie zredukuje obszaru występowania kluczowych siedlisk,
- nie zredukuje liczebności populacji kluczowych gatunków,
- nie zmniejszy różnorodności obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje fragmentacji obszarów NATURA 2000 na terenie gminy,
- nie spowoduje utraty kluczowych cech przyrodniczych,
- nie spowoduje uszczuplenia zasobów przyrodniczych i krajobrazowych chronionych w ramach użytków ekologicznych.

Reasumując zawarte w *Prognozie* analizy określono następujące **przewidywane korzyści dla środowiska stanowiące efekt realizacji celów i zadań inwestycyjnych określonych Programu ochrony środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2013 – 2016, z perspektywą do 2020 roku:**

- nastąpi zmniejszenie „niskiej” emisji gazów i szczególnie pyłu zawieszonego oraz poprawa stanu jakości powietrza,
- nastąpi poprawa stanu technicznego dróg, a tym samym obniży się emisja hałasu komunikacyjnego oraz zanieczyszczeń o charakterze komunikacyjnym,
- nastąpi zwiększenie liczby mieszkańców objętych siecią kanalizacyjną oraz zwiększenie ilości oczyszczanych ścieków. Nastąpi polepszenie jakości wód powierzchniowych,
- nastąpi poprawa sprawności funkcjonowania sieci wodociągowych, co w konsekwencji przyczyni się do zmniejszenia strat wody na sieci,
- nastąpi poprawa jakości gleb poprzez m.in. zastosowanie rolnictwa ekologicznego,

- nastąpi wzrost powierzchni obszarów objętych ochroną, powstaną plany ochrony umożliwiające skuteczniejszą ochronę przyrody, zwiększy się świadomość ekologiczna społeczeństwa, zahamowana zostanie degradacja obszarów cennych przyrodniczo,
- wzrośnie odporność drzewostanu, zahamuje się niekorzystna antropopresję na najcenniejsze tereny,
- nastąpi wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, samorządowców, wzrośnie aktywność mieszkańców w zakresie podejmowania działań służących ochronie środowiska, zmaleje bezrobocie, wzrośnie ilość przedsiębiorstw posiadających certyfikaty ekologiczne.

Należy również stwierdzić, że przeprowadzone w ramach opracowywania niniejszej Prognozy analizy wykazują, iż realizacja przedmiotowego Programu:

- 1) **nie będzie wpływała negatywnie na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, które zlokalizowane są na terenie powiatu łosickiego, także na integralność tych obszarów, jak również na spójność i integralność całej sieci Natura 2000**
- 2) **w zdecydowanej większości będzie pozytywnie oddziaływać na tę formę ochrony przyrody (głównie poprzez oddziaływanie pośrednie)**
- 3) **nie spowoduje negatywnego oddziaływania na zwierzęta**
- 4) **spowoduje poprawę warunków wegetacji roślin i grzybów**
- 5) **będzie wpływała pozytywnie na zwierzęta i rośliny, jak i formy ochrony przyrody a przez to na bioróżnorodność**
- 6) **będzie mieć pozytywny wpływ na wody podziemne i powierzchniowe (zarówno w odniesieniu do kwestii jakościowej, jak i ilościowej ochrony zasobów)**
- 7) **będzie pozytywnie wpływała na stan powietrza oraz nie będzie powodowała zmian klimatu**
- 8) **będzie mieć pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi**
- 9) **będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi**
- 10) **będzie mieć pozytywny wpływ na zabytki kultury**